

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

FAKULTA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

KATEDRA APLIKOVANÉ GEOINFORMATIKY
A ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

SPRÁVNÍ DELIKTY DLE STAVEBNÍHO ZÁKONA
A JEJICH ŘEŠENÍ

Vedoucí práce: Ing. Jiří Kykal, CSc.

Bakalant: Luboš Nouzecký

2013

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra aplikované geoinformatiky a územního
plánování

Fakulta životního prostředí

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Nouzecký Luboš

Územní technická a správní služba - kombinované Karlovy Vary

Název práce

Správní delikty dle stavebního zákona a jejich řešení

Anglický název

Administrative offenses under the Building Act and their solutions

Cíle práce

Komentář právní úpravy přestupků a správních deliktů dle stavebního zákona č. 183/2006 Sb., a novelizace zákona č. 350/2012 Sb., s účinností od 1. 1. 2013, popis procesu řízení o přestupku, resp. správním deliktu a výkonu rozhodnutí, zhodnocení současné právní úpravy a návrhy de lege ferenda. Komparace právních úprav stavebního práva sousedících zemí s Českou republikou především Slovenska, Polska, Německa a v neposlední řadě Rakouska.

Metodika

Teoretická část: Analýza, komparace, syntéza a komentář stavebního práva České republiky a jí sousedících zemí na základě studia odborné literatury, vědeckých článků, internetových zdrojů a právních norem.

Praktická část: Popis činnosti orgánu státní správy při správním řízení o vhodně zvoleném přestupku nebo správním deliktu.

Harmonogram zpracování

březen 2012 - zadání tématu bakalářské práce

duben 2013 - odevzdání bakalářské práce

Rozsah textové části

40 stran

Klíčová slova

přestupek, správní delikt, stavební zákon, stavební právo

Doporučené zdroje informací

ČERNÝ J., HORZINKOVÁ E. et KUČEROVÁ H., 2006: Přestupkové řízení. 1. vyd. Praha: Linde. 686 s. ISBN 80-7201-623-7.

GROSSOVÁ M. E., 2007: Exekuce na peněžitě plnění. 1. vyd. Praha: Linde. 603 s. ISBN 978-80-7201-621-1.

KLIKOVÁ A., HAVLAN P., VALACHOVÁ K. et HAMPLOVÁ E., 2009: Stavební právo. 3. vyd. Praha: Linde. 219 s. ISBN 978-80-7201-764-5.

KRATOCHVÍL V. et al., 2006: Trestní právo hmotné. vyd. neuv. Brno: Masarykova univerzita. 571 s. ISBN 80-210-2985-4.

MALÝ S., 2007: Nový stavební zákon s komentářem. ASPI ID LIT28293CZ.

PRŮCHA P., 2004: Správní právo. 8. vyd. Brno: Masarykova univerzita. 356 s. ISBN 80-210-3350-9.

KOLMAN P., 2011: Bulletin advokacie. číslo 11/2011. ASPI ID: LIT36897CZ.

PODHRÁZKÝ M., 2010: Právní fórum. roč. neuv., č. 8. ASPI ID: LIT36745CZ.

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, platný do 31.12.2012.

Zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, s účinností od 1.1.2013.

Vedoucí práce

Kykal Jiří, Ing., CSc.

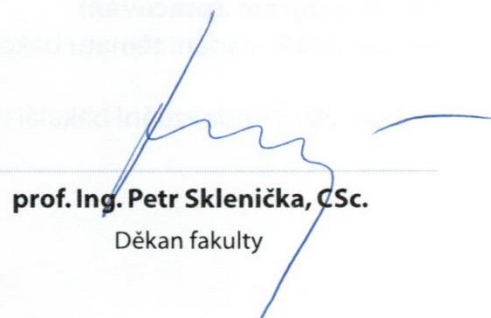

Ing. Petra Šimová, Ph.D.

Vedoucí katedry

V Praze dne 31.1.2013

prof. Ing. Petr Sklenička, CSc.

Děkan fakulty

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně pod vedením Ing. Jiřího Kykala, CSc., a že jsem uvedl všechny literární prameny, ze kterých jsem čerpal.

V Praze dne 15. 4. 2013

.....

Luboš Nouzecký

Poděkování

Tímto bych chtěl poděkovat především panu Ing. Jiřímu Kykalovi, CSc., za vedení mé bakalářské práce a své rodině a přátelům, kteří mne podporují při studiu.

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá především hlavou V. (správní delikty) zákona č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, dále jen stavební zákon. Tento zákon je novelou stavebního zákona č. 183/2006 Sb. Účinnost novelizovaného zákona je od 1. 1. 2013, záměrem této práce je proto pojednání i o změnách vyplývajících z této novely.

Dále práce seznamuje s přestupky fyzických osob a správními delikty právnických osob, či fyzických osob podnikajících dle § 178 - § 181. Práce rozebírá současnou hmotněprávní úpravu přestupků a správních deliktů dle stavebního zákona a popisuje proces řízení právě o nich.

Pro srovnání se práce zaměřuje i na komparaci stavebního práva všech čtyř sousedních zemí České republiky – Slovensko, Polsko, Německo a Rakousko.

K přínosu práce patří sumarizace dat o konkrétním přestupkovém řízení řešeného dle stavebního zákona č. 183/2006 Sb., a porovnaného se současným stavebním zákonem č. 350/2012 Sb., a zákony sousedních zemí České republiky.

Klíčová slova: přestupek

správní delikt

stavební zákon

stavební právo

Abstract

The Thesis is dealing mainly with the Catch V (administrative offences), Act No. 350/2012 Coll., concerning urban planning and building code, hereinafter referred to as the Building Act. The Act is an amendment to the Building Act No. 183/2006 Coll. The amended Act has come into force on January 1st 2013. Therefore one of the intentions of this Thesis is to introduce the changes resulting from the amendment.

The Thesis is also introducing the offences committed by natural person and administrative offences committed by legal or natural person conducting business under § 178 - § 181. The Thesis is dealing with the current substantive law adjustment of the offences and administrative offences under the Building Act, describing their control process.

The Thesis includes the comparison with the Building Act of four neighbour countries of the Czech Republic – Slovakia, Poland, Germany and Austria.

The contribution of the Thesis is the data summarisation about particular offence proceeding, controlled under the Building Act No. 183/2006 Coll., compared with the current Building Act No. 350/2012 Coll., and the laws of neighbour countries of the Czech Republic.

Key words: Offence

Administrative offence

Building Act

Building Law

Obsah

1	Úvod.....	10
2	Cíle práce	12
3	Přestupky a správní delikty dle stavebního zákona č. 183/2006 Sb., a jeho novely zákona č. 350/2012 Sb.	13
3.1	Přestupky fyzických osob.....	13
3.2	Správní delikty právnických osob a podnikajících fyzických osob	26
3.3	Opatření k nápravě	27
3.4	Procesně právní úprava	28
3.5	Procesně právní úprava přestupkového řízení.....	29
3.6	Procesně právní úprava řízení o správním deliktu	32
3.7	Společné opravné prostředky	33
3.8	Soudní přezkum rozhodnutí	35
3.9	Výkon rozhodnutí.....	37
3.10	Porovnání právní úpravy stavebního práva České republiky se sousedními státy	38
3.10.1	Srovnání právní úpravy mezi Českou republikou a Slovenskem.....	39
3.10.2	Srovnání právní úpravy mezi Českou republikou a Polskem	40
3.10.3	Srovnání právní úpravy mezi Českou republikou a Rakouskem	41
3.10.4	Srovnání právní úpravy mezi Českou republikou a Německem.....	42
4	Charakteristika studijního území.....	44
4.1	Řešení přestupku dle stavebního zákona stavebním úřadem v Chebu	44
4.2	Porovnání řešení přestupku dle stavebního zákona stavebním úřadem v Chebu se sousedními zeměmi České republiky	47
4.2.1	Slovensko	47
4.2.2	Polsko.....	48
4.2.3	Rakousko.....	48
4.2.4	Německo	49

5	Diskuze.....	51
6	Závěr	53
7	Seznam použitých zkratk.....	55
8	Použité zdroje.....	56

1 Úvod

Při průletu či průjezdu krajinou napříč Evropou, směrem od západu na východ, zaujme pozorovatele na první pohled jasný řád výstavby a zásahů do krajiny v Německu. Pokračuje-li přes Českou republiku na Slovensko, zaznamená nejen zřetelný pokles kvality výstavby, ale také nárůst její neuspořádanosti, která se pochopitelně odráží v rázu krajiny. Tato neuspořádanost pak vyvrcholí dojemem naprostého chaosu při překročení slovensko - ukrajinské hranice. Veškeré rozdíly, které pozorovatel zaregistruje, nelze přičítat pouze ekonomické vyspělosti společnosti, nýbrž i té politické. Naše republika, Slovensko a mnoho dalších „východních“ zemí za minulého režimu prudce zaostalo za zeměmi „západními“, kde vývoj lidských činností (i stavebnictví a péče o krajinu) probíhal přirozeně a nebyl regulován „shůry“, jako u nás.

Ekonomická vyspělost s sebou často nese i vyspělost v oblasti veřejného práva, zejména s ohledem na existenci kvalitních právních předpisů, jejich vynutitelnost a v neposlední řadě i nižší míru korupce. Zřejmě každý z nás si přeje žít v esteticky formované zástavbě či krajině, neboť právě v nich trávíme celý život. Silná pozice stavebního práva, jako práva veřejného a ve veřejném zájmu vynutitelného, je pak k tomu nezbytná. Potřeba regulace výstavby a zásahů do krajiny roste s technickým pokrokem společnosti.

Podmínkou počátku existence veřejného práva stavebního, jako práva mocensky vynutitelného, byla existence veřejné správy v nějaké podobě vůbec. Rakousko – uherská monarchie, pod kterou České země patřily značnou část vývoje právního systému, se v devatenáctém století řadila mezi země s relativně vyspělou úrovní veřejné správy. Za vůbec první právní předpis, platný v Českých zemích, pojmenovávající protiprávní jednání a ukládající sankce ve výstavbě můžeme považovat Říšský zákon č. 117/1852 - *Trestní zákon o zločinech, přečinech a přestupcích*. Jak již název napovídá, nejednalo se o právní předpis, který by upravoval pouze oblast výstavby, nýbrž o generální sankční normu, která se zabývala celou škálou protiprávních jednání, včetně procesních ustanovení.

Za velice vyspělé a na svou dobu podrobné právní předpisy lze považovat stavební řády jednotlivých zemských panství (vojvodství slezské, královské hlavní město Praha, markrabství moravské atd.), jež vznikají v letech 1883 - 1919. Ty kromě celé řady technických požadavků na provádění staveb, tak jak je dnes známe z prováděcích předpisů, obsahovaly i sankční ustanovení a ustanovení zmocňovací pro tehdejší orgány státní správy. Ty byly účinné s aktualizací sankcí zákonem 29/1941 Sb., až do vydání prvního poválečného stavebního řádu - zákon č. 87/1958 Sb. Ten byl ve srovnání s prvorepublikovou úpravou velmi stručný a odkazoval na prováděcí předpis – vyhlášku č. 144/1959 Ú. I. Ministra-předsedy Státního výboru pro výstavbu. Stavebními úřady byly výkonné orgány místních národních výborů. Oba zmíněné předpisy obsahují celou řadu dispozičních ustanovení, sankce zde však nenajdeme. Tyto právní předpisy nevalné kvality, jež byly krokem zpět, poplatným době vzniku, byly nahrazeny zákonem č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu. Ten již v sobě zapracovával i příslušná speciální sankční ustanovení. Jeho přesah do podmínek tržního hospodářství po pádu totalitního zřízení byl však více než 15 let.

Nástupcem zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, byl zákon č. 183/2006 Sb., který byl novelizován a dnes ho známe jako zákon č. 350/2012 Sb.

2 Cíle práce

Jelikož byl zákon č. 183/2006, o územním plánování a stavebním řádu, novelizován na zákon č. 350/2012 Sb., a nabyl účinnosti dne 1. 1. 2013 je cílem této práce porovnat tyto zákony a zhodnotit rozdíly právní úpravy přestupků a správních deliktů. Úkolem je i shrnout možnosti a výše sankcionování za jednotlivé přestupky či správní delikty dle stavebního zákona. Uložení sankcí, které je řešeno ve fázi rozhodnutí, předchází celý proces řízení o přestupku, respektive správním deliktu. Práce proto klade důraz i na objasnění těchto procesů řízení.

V neposlední řadě práce seznámí i s komparací právních úprav stavebního práva v zemích sousedících s Českou republikou, čili Slovenskem, Polskem, Německem a Rakouskem.

Za výsledek bakalářské práce se považuje kompendium výše zmíněných cílů, které budou shrnuty v teoretické části práce a především praktická část, ve které bude rozebrán konkrétní přestupek, včetně procesu vedení řízení, řešený stavebním úřadem v Chebu. Tento přestupek je již vyřešený, proto na něm mohou být porovnány výstupy literární rešerše a praxe. Řízení o tomto přestupku bylo zahájeno na podzim roku 2012 a rozhodnutí bylo vydáno v lednu roku 2013, dle původního stavebního zákona č. 183/2006, přestože byl novelizovaný stavební zákon účinný již od 1. 1. 2013. Cílem tedy bude porovnání řízení a rozhodnutí dle výše zmíněných zákonů a zákonů sousedních zemí České republiky s poukázáním na jiné možnosti řešení.

3 Přestupky a správní delikty dle stavebního zákona č. 183/2006 Sb., a jeho novely zákona č. 350/2012 Sb.

Stavební zákon prošel velkou novelou a byl vydán ve sbírce zákonů. Nyní se stavební zákon neskrývá již pod č. 183/2006 Sb., nýbrž pod č. 350/2012 Sb. Tato novela nabyla účinnosti dne 1. 1. 2013 (*Swiech a Roztočil, 2013*) a tato bakalářská práce poukáže na změny týkající se právní úpravy přestupků a správních deliktů, které vyplývají z této novely zákona.

Stavební právo se zaměřuje vedle úpravy tzv. žádoucích režimů, i na situace, kdy dochází k porušování právem předepsaných situací a je třeba zajistit nápravu. V případě, kdy dojde k narušení společenských vztahů chráněných stavebním právem, nastupuje vznik správně právní odpovědnosti. Ta je charakterizována povinností strpět a nést sankci. Takovéto jednání je obecně nazýváno správním deliktem. (*Kliková a kol., 2005*)

Právní úprava České republiky dělí ve stavebním zákoně 350/2012 Sb., v hlavě V. správní delikty, jež jsou výsledkem protiprávního jednání na:

- a) přestupky a
- b) správní delikty právnických osob a podnikajících fyzických osob.

(*Zákon č. 350/2012 Sb.*)

Malý (2000), poukazuje mj. i na rozčlenění správních deliktů dle různých činů na správní delikty fyzických osob postihovaných na základě zavinění, dále postihnutí právnických a fyzických osob a to zásadně bez ohledu na jejich vlastní zavinění příčiny postihu, a na správní disciplinární a pořádkové delikty.

3.1 Přestupky fyzických osob

Kvůli základním pojmům o přestupcích je třeba nahlédnout do zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. Zde je přestupek definován jako zásadně zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti, nebo je za přestupek označen v zákoně o přestupcích, či v jiném z právních předpisů. Pokud není v zákoně vyžadován úmysl, tak se odpovědnost

za přestupek vztahuje i k přestupkům zaviněným z nedbalosti. Naopak za přestupek není považován čin, při kterém je přiměřeným způsobem odveden útok přímo hrozící, případně již trvající na zájem chráněný zákonem. Dále se za přestupek nepočítá odvrácení přímo hrozícího nebezpečí, pokud tímto jednáním nedošlo k relevantně závažnému následku, který hrozil, a zároveň nebylo možno toto nebezpečí v konkrétní situaci odvrátit jiným způsobem. (*Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích*). Z toho plyne, že i v zákoně o přestupcích existují dostupné instituty tzv. vyvinění, které jsou známé též ze *zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník* (§ 29 nutná obrana, § 28 krajní nouze).

Dalšími okolnostmi vylučujícími odpovědnost za přestupek je nedovršení věku 15 let a jednání ve stavu duševní poruchy nebo nepřičetnosti. To však neplatí, pokud se fyzická osoba přivedla sama byť z nedbalosti do stavu nepřičetnosti požitím alkoholu, nebo jiné návykové látky. Podle § 6 zákona o přestupcích vylučuje odpovědnost za přestupek i jednání na příkaz. (*Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích*)

Jednání, jež jsou ve stavebním právu považována za přestupek, jsou taxativně vyjmenována v § 178 novely stavebního zákona. Jednotlivé skutkové podstaty přestupků jsou charakterizovány těmito skupinami znaků: *objektem, objektivní stránkou, subjektem, subjektivní stránkou*. Těmito znaky se vyznačuje každá skutková podstata, ačkoliv jejich jednoznačné vyjádření není v některých právních předpisech někdy přítomno. (*Malý, 2000*)

Jednotlivé skutkové podstaty přestupků jsou taxativně vymezeny v novele zákona č. 350/2012 Sb., v § 178 a § 179, v původním znění stavebního zákona č. 183/2006 Sb., jsou vymezeny pouze v §178.

Současný stavební zákon, i ten v původním znění, mají odstupňované sankce ve čtyřech skupinách, a to vždy dle horní hranice:

- do 200 000 Kč,
- do 500 000 Kč,
- do 1 000 000 Kč,
- do 2 000 000 Kč.

(*Zákon č. 183/2006 Sb. a zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění*)

a) Fyzické osoby se dle odstavce 1 § 178 stavebního zákona dopustí přestupku, když:

(přestupky jsou seskupeny dle závažnosti a z ní vyplývajícího sankcionání)

Jedná-li se o přestupek dle novely stavebního zákona odstavce 1 § 178, konkrétně písmen b), c), e), r), v), x), y) nebo z), může být fyzické osobě uložena pokuta až do výše 200 000 Kč.

Pro fyzické osoby se jedná o tyto přestupky:

- Nezajištění vyvěšení informací, jakožto osoba žádající o vydání územního rozhodnutí. Sankce nastane i tehdy, když byla informace vyvěšena, ale ne ve lhůtě stanovené správním orgánem. *(Hegenbart a Sakař, 2008)*
- Nezajištění vyvěšení informací týkajících se návrhu výroku rozhodnutí, jakožto osoba žádající o vydání územního rozhodnutí ve zjednodušeném územním řízení. Součástí tohoto vyvěšení by krom údajů o žadateli a záměru měla být i grafická část, nebo jiný podklad, ze kterého lze posoudit architektonický či urbanistický pohled věci. Tento přestupek se ve stavebním zákoně vyskytuje nově. *(Zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění)*
- Užívání stavby, k níž je vztažena povinnost mít oznámení o záměru započítí používání stavby, případně bez zajištění zkoušek či měření spolu s jejich vyhodnocením. Součástí tohoto oznámení je i označení stavby, lokace, povolení stavby a termín, ve kterém se předpokládá, že bude stavba dokončena a začne být užívána. V původním zákoně byla navíc poznámka o umožnění používání takovéto stavby jiné osobě. *(Zákon č. 183/2006 Sb., a zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění)*
- Užívání stavby či terénní úpravy, které byly provedeny bez souhlasu či povolení od SÚ. Patří mezi ně například stavby odstavných, manipulačních, prodejních, skladových či výstavních ploch, které mají výměru mezi 300 - 1000 m² a zároveň neslouží pro sklad či manipulaci s hořlavými látkami, či s látkami, které by mohly zapříčinit znečištění ŽP. Dále stavby opěrných zdí nepřesahující svou výškou 1 metr a ty, které hraničí s veřejně přístupnými pozemními komunikacemi či veřejným prostranstvím. Další stavby spadající do tohoto přestupku jsou k nalezení

v § 104 odst. 1 písm. e) až i). Tento přestupek se ve stavebním zákoně vyskytuje nově. (*Zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění*)

- Odstranění stavby jmenované v § 103 odporující § 128 a zároveň obsahující azbest, případně stavbu z § 103 odst. 1 písm. e) konkrétně body 4 až 8, což je vedení inženýrských sítí, jako např. veřejné osvětlení i se stožáry a řídicími, zabezpečovacími, informačními a telekomunikačními systémy. Dále sem patří stavby uvedené v § 104, což jsou např. stavby s jedním nadzemním podlažím, u nichž je zastavěná plocha menší výměry než 50 m² a výška nepřesahuje 5 m a podsklepené jsou maximálně do 3 m, a zároveň byly odstraněny bez souhlasu či povolení od SÚ. (*Zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění*)
- Provádění vybraných činností ve výstavbě, které si odporují s § 158, jejichž následkem je při výstavbě ovlivněna ochrana veřejného zájmu, a jsou provedeny bez oprávnění dle zvláštního právního předpisu 14. Tento přestupek se vyskytoval již v původním znění stavebního zákona. (*Zákon č. 183/2006 Sb., a zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění*)

Jedná-li se o přestupek dle novely stavebního zákona odstavce 1 § 178, konkrétně písmen a), d), g), h), i), k), l), m), o), p), q), s), t), u) nebo w), může být fyzické osobě uložena pokuta až do výše 500 000 Kč.

Pro fyzické osoby se jedná o tyto přestupky:

- Provádění činnosti odporující územnímu rozhodnutí, veřejnoprávní smlouvě, či regulačnímu plánu, který nahrazuje územní rozhodnutí, případně provádění činnosti jimi zakázané. Dále provádění činnosti odporující územnímu souhlasu. Tento přestupek byl v téměř nezměněném stavu uváděn již v původním znění stavebního zákona. (*Zákon č. 183/2006 Sb. a zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění*)
- Užívání změny stavby nemající kolaudační rozhodnutí, ač bylo toto rozhodnutí třeba. Dnes je v novelizovaném stavebním zákoně oproti původnímu za přestupek jmenováno i užívání stavby odporující kolaudačnímu rozhodnutí. Co však v novelizovaném zákoně chybí je

postih za umožňování používání takovýchto staveb jiným osobám. (*Zákon č. 183/2006 Sb., a zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění*)

- Užívání stavby odporující kolaudačnímu rozhodnutí, kolaudačnímu souhlasu, či oznámení stavebníka. Tento přestupek se v novelizovaném zákoně objevuje nově, stejně jako užívání stavby či změny stavby v rozporu s povolením k předčasnému užívání stavby a provádění zkušebního provozu, které odporuje rozhodnutí. V původním znění zákona jsou jmenovány a trestány pouze stavby užívané bez kolaudačního rozhodnutí, bez kolaudačního souhlasu či bez oznámení stavebníkovi, což je a bylo zařazeno v přestupcích s horní hranicí sankce 1 000 000 Kč. (*Zákon č. 183/2006 Sb., a zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění*)
- Užívání změny stavby odporující kolaudačnímu rozhodnutí, kolaudačnímu souhlasu, či oznámení stavebníka. Nově se v novele stavebního zákona objevuje užívání změny stavby v rozporu s povolením k předčasnému užívání stavby a provádění zkušebního provozu, které odporuje rozhodnutí. Chybějící je opět část spáchání přestupku umožňováním používání takovýchto staveb jiným osobám. (*Zákon č. 183/2006 Sb., a zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění*)
- Odstranění stavby vyžadující stavební povolení bez souhlasu či povolení SÚ a zároveň odporující § 128 SZ, který je zaměřen právě na povolování odstranění staveb, terénních úprav, či zařízení. (*Zákon č. 183/2006 Sb., a zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění*)

Jedná-li se o přestupek dle novely stavebního zákona odstavce 1 § 178, konkrétně písmen f), j) nebo n), může být fyzické osobě uložena pokuta až do výše 1 000 000 Kč.

Pro fyzické osoby se jedná o tyto přestupky:

- Užívání stavby bez kolaudačního rozhodnutí, ač bylo toto rozhodnutí třeba, bez oznámení stavebníka, či kolaudačního souhlasu pokud jej vyžadoval zákon, případně i přes zákaz SÚ. Přestupek byl až na užívání stavby bez kolaudačního souhlasu jmenován již v původním znění stavebního zákona, ale v novele chybí opět část spáchání přestupku umožňováním používání takovýchto staveb jiným osobám. *(Zákon č. 183/2006 Sb., a zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění)*
- V původním znění stavebního zákona do této kategorie přestupků s horní hranicí sankcí do 1 000 000 Kč spadalo navíc provádění nové stavby bez stavebního povolení, veřejnoprávní smlouvy či certifikátu autorizovaného inspektora. *(Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění)*

b) Fyzické osoby jako stavebníci se dle odstavce 2 § 178 stavebního zákona dopustí přestupku, když:

(přestupky jsou seskupeny dle závažnosti a z ní vyplývajícího sankcionání)

Jedná-li se o přestupek dle novely stavebního zákona odstavce 2 § 178, konkrétně písmen a), b), i), j), k), l), n) nebo o), může být fyzické osobě uložena pokuta až do výše 200 000 Kč.

Pro fyzické osoby jako stavebníky se jedná o tyto přestupky:

- Provádění stavby nebo její změny, terénní úpravy či udržovací práce bez souhlasu SÚ a odporující ohlášení jednoduchých staveb, terénních úprav a udržovacích prací. *(Zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění)*
- Provádění stavby či její změny, terénní úpravy či udržovací práce odporující ohlášení jednoduchých staveb, terénních úprav a udržovacích prací a souhlasu SÚ. Původní znění zákona navíc uvádělo za přestupek i jejich užívání. *(Zákon č. 183/2006 Sb., a zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění)*

- Neuposlechnutí výzvy či rozhodnutí k zastavení práce na stavbě. (*Zákon č. 183/2006 Sb., a zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění*)
- Nově se ve stavebním zákoně vyskytuje přestupek - nezjednání nápravy či nepředložení dokladů ve lhůtě, která je stanovena ve výzvě či rozhodnutí SÚ. (*Zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění*)
- Nově uváděným přestupkem je také – vedení stavebního deníku či jednoduchého záznamu o stavbě odporující § 157, který pojednává právě o stavebních denících. (*Zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění*)

Jedná-li se o přestupek dle novely stavebního zákona odstavce 2 § 178, konkrétně písmen d) nebo g), může být fyzické osobě uložena pokuta až do výše 500 000 Kč.

Pro fyzické osoby jako stavebníky se jedná o tyto přestupky:

- Provádění změny stavby bez stavebního povolení, veřejnoprávní smlouvy či oznámeného certifikátu autorizovaného inspektora. Tento přestupek se v novelizovaném zákoně vyskytuje nově. (*Zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění*)
- Provádění stavby či její změny, odporující si se stavebním povolením či veřejnoprávní smlouvou, oznámeným certifikátem autorizovaného inspektora, opakovaným stavebním povolením či s dodatečným povolením stavby. Zde je zásadní rozdíl oproti původnímu znění stavebního zákona a to, že v případě takto prováděných staveb byla dříve horní hranice sankce stanovena na 1 000 000 Kč. (*Zákon č. 183/2006 Sb., a zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění*)

Jedná-li se o přestupek dle novely stavebního zákona odstavce 2 § 178, konkrétně písmen e) nebo m), může být fyzické osobě uložena pokuta až do výše 1 000 000 Kč.

Pro fyzické osoby jako stavebníky se jedná o tyto přestupky:

- Provádění stavby bez stavebního povolení, veřejnoprávní smlouvy či oznámeného certifikátu autorizovaného inspektora. Jak již bylo zmíněno dříve, v této hranici byly i stavby odporující stavebnímu povolení,

veřejnoprávní smlouvě či oznámenému certifikátu autorizovaného inspektora. *(Zákon č. 183/2006 Sb., a zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění)*

- Porušení některé z povinností k ochraně veřejných zájmů dle § 176 odst. 1, což jsou např. povinnost oznámení SÚ nebo orgánu státní památkové péče o nepředvídatelných nebo archeologických nálezech, detailech staveb, či chráněných částí přírody a také zajistit jejich ochranu před poškozením, v horším případě zničením. *(Zákon č. 183/2006 Sb., a zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění)*

Jedná-li se o přešupek dle novely stavebního zákona odstavce 2 § 178, konkrétně písmen c), f) nebo h), může být fyzické osobě uložena pokuta až do výše 2 000 000 Kč.

Pro fyzické osoby jako stavebníky se jedná o tyto přešupky:

- Provádění stavby či její změny, terénní úpravy či udržovací práce v chráněném území nebo v ochranném pásmu, na místě nezastavitelného pozemku či v nezastavěném území bez souhlasu SÚ. *(Zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění)*
- Provedení stavby či její změny bez stavebního povolení, veřejnoprávní smlouvy či oznámeného certifikátu autorizovaného inspektora v chráněném území, případně v ochranném pásmu, na místě nezastavitelného pozemku či v nezastavěném území bez souhlasu SÚ. *(Zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění)*
- Provádění stavby či její změny odporující souhlasu SÚ, stavebnímu povolení, veřejnoprávní smlouvě, oznámenému certifikátu autorizovaného inspektora, opakovanému stavebnímu povolení či dodatečnému povolení stavby v chráněném území, případně v ochranném pásmu, na místě nezastavitelného pozemku či v nezastavěném území. Tento přešupek se jako jediný z této sankční hranice z části vyskytuje i v původním znění stavebního zákona. *(Zákon č. 183/2006 Sb., a zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění)*

c) Fyzické osoby jako stavbyvedoucí se dle odstavce 1 § 179 stavebního zákona dopustí přestupku, když:

Za všechny přestupky dle novely stavebního zákona odstavce 1 §179, konkrétně písmen a), b), nebo c), může být fyzické osobě uložena pokuta až do výše 200 000 Kč.

Pro fyzické osoby jako stavbyvedoucí se jedná o tyto přestupky:

- Nezjednání nápravy či nepředložení dokladů ve lhůtě stanovované výzvou, případně rozhodnutím SÚ. *(Zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění)*
- Porušení oznamovací povinnosti odporující § 155, která stavbyvedoucímu mj. ukládá povinnost bezodkladného oznámení (na kompetentní SÚ a ministerstvo) o poruchách, závadách či haváriích, při které došlo ke ztrátě životů, nebo byli-li na nich lidé či zvířata ohroženi, případně došlo k nečekané majetkové újmě. *(Zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění)*
- Jediným společným přestupkem obou porovnávaných stavebních zákonů je pro FO, jako stavbyvedoucí, porušení některé z povinností plynoucích z § 153 odst. 1 či odst. 2, což může být např. když, provádí stavbu v nesouladu s rozhodnutím či jiným opatřením SÚ a ověřenou PD či neodstraní závady při provádění stavby a neoznámí je SÚ. *(Zákon č. 183/2006 Sb., a zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění)*

d) Fyzické osoby jako osoby vykonávající stavební dozor se dle odstavce 2 § 179 stavebního zákona dopustí přestupku, když:

Za všechny přestupky dle novely stavebního zákona odstavce 2 § 179, konkrétně písmen a), b), nebo c), může být fyzické osobě uložena pokuta až do výše 200 000 Kč.

Pro fyzické osoby jako osoby vykonávající stavební dozor se jedná o tyto přestupky:

- Stejně jako pro stavbyvedoucí zde platí přestupek - Nezjednání nápravy či nepředložení dokladů ve lhůtě stanovované výzvou, případně

rozhodnutím SÚ. (*Zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění*)

- Porušení oznamovací povinnosti odporující § 155, která osobě vykonávající stavební dozor mj. ukládá povinnost bezodkladného oznámení (na kompetentní SÚ a ministerstvo) o poruchách, závadách či haváriích, při které došlo ke ztrátě životů, nebo byli – li na nich lidé či zvířata ohroženi, případně došlo k nečekané majetkové újmě. (*Zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění*)
- Nevykonávání řádného a odborného dozoru při provádění stavby svépomocí, a to tak, že poruší nějakou z povinností jmenovaných v § 153 odst. 3, či odst. 4. Stavební dozor musí dohlížet např. na správné umístění stavby dle ověřené PD, sledovat způsoby a postupy, jakými je stavba prováděna aj. Ve stavebním zákoně je zde prvně zmínka o stavbě svépomocí, za kterou je sankciována osoba vykonávající stavební dozor. (*Zákon č. 183/2006 Sb., a zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění*)

e) Fyzické osoby jako vlastníci stavby se dle odstavce 3 § 179 stavebního zákona dopustí přestupku, když:

(přestupky jsou seskupeny dle závažnosti a z ní vyplývajícího sankcionání)

Jedná-li se o přestupek dle novely stavebního zákona odstavce 3 § 179, konkrétně písmen a), c), d), e), j) nebo k), může být fyzické osobě uložena pokuta až do výše 200 000 Kč.

Pro fyzické osoby jako vlastníky stavby se jedná např. o tyto přestupky:

- Neodstranění stavby ve lhůtě stanovované v rozhodnutí dle § 129, který pojednává právě o nařizování odstraňování staveb, terénních úprav či zařízení. (*Zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění*)
- Neoznámení odstranění stavby SÚ. (*Zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění*)
- Stejně jako pro FO jako stavebníky, či FO jako osoby vykonávající stavební dozor zde platí oznamovací povinnost dle § 155. Když je jednání

FO, jako vlastníka odporující § 155, dopouští se přestupku. (*Zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění*)

- Nezjednání nápravy či nepředložení dokladů ve lhůtě stanovované výzvou, případně rozhodnutím SÚ. (*Zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění*)

Jedná-li se o přestupek dle novely stavebního zákona odstavce 3 § 179, konkrétně písmen b), f), g), h), nebo i), může být fyzické osobě uložena pokuta až do výše 500 000 Kč.

Pro fyzické osoby jako vlastníky stavby se jedná např. o tyto přestupky:

- Odstranění stavby odporující rozhodnutí dle § 129, který pojednává právě o nařizování odstraňování staveb, terénních úprav či zařízení. (*Zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění*)
- Neprovedení nutných nařízených činností jako jsou: zabezpečovací práce, neodkladné odstranění staveb, nezbytné úpravy, či neprovedení nařízené údržby. (*Zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění*)

Pro FO jako vlastníky stavby jsou ve stavebním zákoně přestupky jmenovány nově, proto nejsou porovnávány s předchozím zněním SZ.

f) Fyzické osoby jako vlastníci zařízení se dle odstavce 4 § 179 stavebního zákona dopustí přestupku, když:

(přestupky jsou seskupeny dle závažnosti a z ní vyplývajícího sankcionání)

Jedná-li se o přestupek dle novely stavebního zákona odstavce 4 § 179, konkrétně písmen b), c), f), nebo g), může být fyzické osobě uložena pokuta až do výše 200 000 Kč.

Pro fyzické osoby jako vlastníky zařízení se jedná např. o tyto přestupky:

- Nezjednání nápravy či nepředložení dokladů ve lhůtě stanovované výzvou, případně rozhodnutím SÚ. (*Zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění*)
- Neprovedení nutných nařízených činností jako jsou: zabezpečovací práce.

- Neodstranění zařízení ve lhůtě stanovované v rozhodnutí dle § 129, který pojednává právě o nařizování odstraňování staveb, terénních úprav či zařízení. *(Zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění)*

Jedná-li se o přešupek dle novely stavebního zákona odstavce 4 § 179, konkrétně písmen a), d), nebo e), může být fyzické osobě uložena pokuta až do výše 500 000 Kč.

Pro fyzické osoby jako vlastníky zařízení se jedná např. o tyto přešupky:

- Odstranění zařízení odporující rozhodnutí dle § 129, který pojednává právě o nařizování odstraňování staveb, terénních úprav či zařízení. *(Zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění)*
- Neprovedení nutných nařizených činností jako jsou: neodkladné odstranění zařízení, či nezbytné úpravy. *(Zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění)*

Pro FO jako vlastníky zařízení jsou ve stavebním zákoně přešupky jmenovány nově, proto nejsou porovnávány s předchozím zněním SZ.

g) Fyzické osoby jako vlastníci technické infrastruktury se dle odstavce 5 § 179 stavebního zákona dopustí přešupku, když:

Jedná-li se o přešupek dle novely stavebního zákona odstavce 4 § 179, konkrétně písmen a) nebo b), může být fyzické osobě uložena pokuta až do výše 200 000 Kč.

Pro fyzické osoby jako vlastníky zařízení se jedná např. o tyto přešupky:

- Nesplnění některé z povinností dle § 161 odst. 1, což je např. povinnost vést evidenci o vlastněné infrastruktuře, jejíž povinnou součástí musí být polohové umístění a ochrana, případně i výškové umístnění. Tento přešupek byl již jmenován v původním znění SZ a i horní hranice sankce 200 000 Kč byla ponechána. *(Zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění)*
- Nesplnění některé z povinností dle § 27 odst. 3 či odst. 4, což se týče pořizování územně analytických podkladů. Vlastníka technické infrastruktury se to týká tehdy, když poskytuje pořizovateli územně

analytických podkladů údaje o území. (*Zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění*)

h) Fyzické osoby jako autorizovaní inspektoři se dle odstavce 6 § 179 stavebního zákona dopustí přestupku, když:

- Porušení oznamovací povinnosti odporující § 155, která autorizovaným inspektorům mj. ukládá povinnost bezodkladného oznámení (na kompetentní SÚ a ministerstvo) o poruchách, závadách či haváriích, při které došlo ke ztrátě životů, nebo byli-li na nich lidé či zvířata ohroženi, případně došlo k nečekané majetkové újmě. Nebo nesplnění povinností dle § 117 odst. 1, který pojednává o oznámení stavebního záměru, kde namísto SÚ provádí kontrolu PD autorizovaný inspektor s certifikátem. Za tyto přestupky může být fyzické osobě uložena pokuta až do výše 200 000 Kč. (*Zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění*)

Pokud jde o přestupek týkající se užívání, provádění či změny stavby, terénních úprav, zařízení nebo udržovacích prací realizovaných bez ohlášení, může se jednat pouze o stavby, případně jejich změny, které jsou uvedeny v § 104 odstavce 1 písmena a) až k) a odstavce 2 SZ. V případech dle § 103 odstavce 1 písm. h) a ve všech dalších případech neuvedených v § 104 SZ je lze užívat i bez oznámení stavebnímu úřadu podle § 120 odst. 1 zákona a nešlo by tudíž o přestupek.

Jedinou přípustnou sankcí za přestupky proti stavebnímu zákonu je pokuta. Při stanovování výše sankce se přihlíží především na způsob spáchání přestupku, jeho následky a k okolnostem, za nichž byl spáchán, dále k míře zavinění, k pohnutkám a k osobě pachatele. Maximální výše sankcí za jednotlivé přestupky jsou popsány již výše. Zajímavostí je, že zde není stanovena žádná spodní hranice, čili pokuta může činit i nula Kč. V praxi to pak znamená, že obviněný z přestupku je správním orgánem uznán vinným, avšak pokuta mu vzhledem k přihlídnutým okolnostem není vyměřena. Ve stavebním zákoně č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, byla obsažena i spodní hranice pokut za přestupky, tak jak je nyní známe např. ze zákona č. 361/2000 Sb., o silničním provozu. Ústavní soud však ve svých nálezech dospěl k závěru, že *stanovení dolní sazby pokuty*

zákonodárcem omezuje správní uvážení příslušného orgánu, což ve svém důsledku může znamenat překážku pro přihlednutí k závažnosti konkrétního protiprávního jednání, ale i k ekonomické situaci odpovědného subjektu. To může způsobovat, že se v určitých případech i zákonná minimální pokuta může jevit jako nespravedlivá. (Nález Ústavního soudu ČR, 2004)

3.2 Správní delikty právnických osob a podnikajících fyzických osob

Správním deliktem se rozumí protiprávní jednání, za něž jsou namísto občanů (FO), jak je tomu u přestupků, postihovány PO, či podnikající FO. U těchto osob se předpokládá větší odpovědnost za jejich činy a povinnosti, takže zde přichází v potaz i vyšší pokutování, než u běžných občanů. Jedná-li se o postih PO dle SZ, nedělají se žádné výjimky mezi typy PO (PO podnikatelské, PO nepodnikatelské, či PO neziskové). U podnikajících FO je správní postih spjat s tím, že daná FO spáchala doličný delikt právě při vykonávání své podnikatelské činnosti a ne jako běžný občan. (*Průcha a Marek, 2003*)

Velice důležité je brát na vědomí, že tyto osoby nejsou odpovědné pouze tehdy, když delikt sami spáchají a jsou vinni, jak je tomu u FO, nýbrž nesou vinu za celou svou organizaci. (*Kliková a kol., 2009*)

Současný stavební zákon, i ten v původním znění mají odstupňované sankce ve čtyřech skupinách stejně jako pro přestupky, a to vždy dle horní hranice:

- do 200 000 Kč,
- do 500 000 Kč,
- do 1 000 000 Kč,
- do 2 000 000 Kč.

(Zákon č. 183/2006 Sb., a zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění)

Téměř veškeré skutkové podstaty správních deliktů PO a FO podnikajících, dle § 180 a § 181 SZ, odpovídají skutkovým podstatám přestupků § 179 a § 180 SZ, za které jsou odpovědny FO jako občané.

Právnícké či podnikající fyzické osoby se mohou dopustit správního deliktu jako:

- a) PO a podnikající FO – dle odst. 1 § 180 SZ. Oproti přestupkům se liší pouze v jednom bodě - v deliktech se nevyskytuje postih za odstranění stavby odporující souhlasu nebo povolení SÚ dle § 128, který je zaměřen právě na povolení odstranění staveb, terénních úprav, či zařízení.
- b) Stavebníci – dle odst. 2 § 180 SZ. Ať se jedná o stavebníky PO a podnikající FO, či FO jako občany není zde ve výčtu deliktů a přestupků žádná odlišnost a při jejich sankcionování jsou si rovny i jejich horní hranice pokut.
- c) Stavební podnikatelé – dle odst. 1 § 181 SZ. Tento bod je oproti přestupkům vložen navíc.
- d) Vlastníci stavby – dle odst. 2 § 181 SZ.
- e) Vlastníci zařízení – dle odst. 3 § 181 SZ.
- f) Vlastníci technické infrastruktury – dle odst. 4 § 181 SZ.

Ať se jedná o stavebníky v podobě PO, podnikající FO, či FO jako občany není ve výčtu (týkající se bodů b), d), e) a f)) deliktů a přestupků žádná odlišnost a při jejich sankcionování jsou si rovny i jejich horní hranice pokut.

Oproti původnímu znění SZ je zde nově pouze bod e), kdy se PO či podnikající FO dopustí deliktu v roli vlastníka zařízení. Podrobnější změny mezi původním zněním SZ a novelou SZ jsou rozebrány již u přestupků a jsou aplikovatelné právě i na delikty. (*Zákon č. 183/2006 Sb., a zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění*)

3.3 Opatření k nápravě

Sankce je ve všech právních předpisech zapotřebí brát za krajní řešení, za pomoci kterého se uskutečňuje výkon státní správy. Základním požadovaným efektem je dosažení souladu mezi statusem quo a zákonem. Toho se u mnohých případů může docílit i bez udílení sankcí, resp. se dá předejít stavu, který by k závažnému protiprávnímu jednání vedl. Povinností SÚ je vykonávat ustavičný dozor nad zabezpečením ochrany, a to veřejných zájmů, práv, či oprávněných zájmů PO a FO a také nad dodržováním jejich povinností plynoucích ze SZ a z jiných prováděcích předpisů. Díky tomu SÚ disponují význačnými pravomocemi. Nutno říci, že tato pravomoc orgánu veřejné správy není automatická a v některých

právních předpisech zcela absentuje. Tj. najdeme v nich pouze sankce bez možnosti uložení povinnosti odstranit závadný stav v určité lhůtě. Správnímu orgánu tak při pokračování protiprávního jednání zůstává jediná možnost ukládání opakovaných sankcí.

Stavební úřad v rámci své pravomoci ukládá např. tyto povinnosti:

- nařízení odstranění staveb, terénních úprav či zařízení,
- provádění kontrolních prohlídek na stavbě,
- nařízení neodkladného odstranění staveb a zabezpečení jejich odstranění, či nařízení nutných zabezpečovacích prací v těch případech, kdy mohou být osoby či zvířata ohroženy na svých životech,
- vyzvání stavebníků k řádnému udržování staveb s tím, že když nebude na výzvu brát ohledy, bude nařízeno zjednání nápravy,
- nařízení vyklizení staveb, v tom případě, že závady na stavbě bezprostředně ohrožují na životech osoby či zvířata, případně má-li být dle neodkladného nařízení odstraněna stavba, či je u ní zapotřebí provést zabezpečovací práce,
- uložení povinnosti strpět provádění zabezpečovacích, či udržovacích prací, nezbytných úprav apod., které provádějí vlastníci sousedních pozemků v tom případě, že mezi zúčastněnými osobami nedošlo k dohodě.

3.4 Procesně právní úprava

Právní úprava správního řízení o správním deliktu právnických osob, resp. fyzických osob podnikajících a fyzických osob – nepodnikatelů, se v některých bodech velmi výrazně liší. Otázka určení osoby odpovědné za přestupek, či správní delikt dle jednotlivých skutkových podstat je tak pro zahájení a vedení řízení naprosto zásadní.

Pro tyto dva okruhy protiprávně jednajících osob se použije:

- 1) pro právnické osoby a fyzické osoby, jež se dopustily správního deliktu při výkonu podnikatelské činnosti zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, s použitím příslušné speciální úpravy dle stavebního zákona, pokud je obsažena;
- 2) pro fyzické osoby zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, s použitím příslušné speciální úpravy dle stavebního zákona, pokud je obsažena a se subsidiárním použitím zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

Přestupky i správní delikty se řeší hlavně v důsledku úřední povinnosti. Pobídkou k zahájení řízení bývá především vlastní (kontrolní) činnost SÚ a impulsy občanů. Postup před zahájením řízení se někdy nazývá řízením přípravným (*Černý a kol., 2006*), ačkoliv takové označení v procesně právních předpisech upravujících projednávání přestupků a správních deliktů nikde nenajdeme. Původ tohoto neoficiálního názvu byl převzat pravděpodobně z trestního práva, kde je přípravné řízení zakotveno v trestním řádu.

V průběhu tohoto přípravného řízení, resp. šetření, musí být vyjasněno:

- 1) zda došlo k naplnění všech znaků skutkové podstaty některého z přestupků, resp. správních deliktů, a zároveň je zapotřebí zkoumat i okolnosti, důvody a pohnutky, za kterých k protiprávnímu jednání došlo, z důvodu možného vyvinění;
- 2) zda lze zjistit, která osoba přestupek, či správní delikt spáchala (řízení musí být vždy vedeno s konkrétní osobou);
- 3) zda nejsou dány další překážky, znemožňující zahájení řízení, zejména prekluze, okolnosti vylučující protiprávnost jednání, apod.

3.5 Procesně právní úprava přestupkového řízení

V řízení o přestupku postupuje stavební úřad dle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích. Stavební úřad je povinen zahájit řízení vždy, když zjistí jakékoliv rozpory plynoucí ze stavebního zákona. Řízení se považuje za zahájené, když bylo účastníkovi řízení doručeno oznámení o zahájení řízení, které mu bylo zasláno správním orgánem. (*Malý, 2000*)

Jestliže správní orgán vykonávající řízení o přestupku řízení nezastaví a nashromáždí podklady pro vydání rozhodnutí (*Malý, 2000*), pak musí být účastníkům řízení, obvykle obviněnému, dána možnost vyjádřit se k podkladům pro vydání rozhodnutí. To se obvykle děje písemnou výzvou, kdy přestupkový orgán stanoví lhůtu, do kdy je možno do spisu nahlédnout a s podklady se seznámit. (*Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, v plném znění*)

Stejně jako ostatní rozhodnutí ve věci, tak i rozhodnutí o přestupku, musí splňovat sounáležitosti správního rozhodnutí a to jak po obsahové tak i formální stránce. Tento výrok rozhodnutí o přestupku v sobě musí vázat především uznání viny, popis skutku, vztažený k označenému místu a času, kde byl přestupek spáchán. Dále vyslovení viny, druh a výměru sankce, případně rozhodnutí o nároku na náhradu škody a mnoho dalších. Důležité je též odůvodnění rozhodnutí, které s sebou v některých případech nese i poučení o opravném prostředku. (*Kliková a kol., 2005*)

Rozhodnutí o přestupku správní orgán doručí všem účastníkům řízení postupem dle správního řádu. Pro doručování se použije postup dle ustanovení § 20 správního řádu (*Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, v plném znění*) s vyloučením možnosti doručení rozhodnutí o přestupku veřejnou vyhláškou dle ustanovení § 80 přestupkového zákona. (*Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, v plném znění*)

Doručením rozhodnutí o přestupku se začíná počítat patnáctidenní lhůta, ve které je možné podat řádný opravný prostředek. Včas podané odvolání proti rozhodnutí o přestupku má vždy odkladný účinek, který nelze vyloučit (§ 81 odst. 5 přestupkového zákona). Marným uplynutím odvolací lhůty je rozhodnutí o přestupku pravomocné. Vykonatelným je rozhodnutí, u kterého nebyla ve správním orgánem stanovené lhůtě uložena povinnost splněna. (*Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích*)

V případě řízení o přestupcích je zde možnost uložit viníkovi správním orgánem zaplacení náhrad nákladů vynaložených na řízení. Náhrady se hradí paušální částkou dle vyhlášky Ministerstva vnitra č. 231/1996 Sb., kterou se stanoví paušální částka nákladů řízení o přestupcích. (*Marek a Průcha, 2003*)

Přestupky se dají řešit i ve zkráceném či zjednodušeném řízení, což je teoreticky možné projednat a vyřešit v blokovém či příkazním řízení (*Kliková a kol., 2005*). Zde je však správní orgán limitován výší sankce 1 000 Kč u blokového řízení

a 4 000 Kč u řízení příkazního. Vzhledem k závažnosti přestupků dle stavebního zákona, jímž odpovídá obvyklá výše sankcí, však bude volba takového postupu spíše výjimečná, nicméně použitelná pro méně závažné přestupky. Předpokladem uložení blokové pokuty je projev ochoty pachatele tuto zaplatit, čímž pachatel uznává svou vinu a vzdává se práva na odvolání. Uložení blokové pokuty je věc pravomocně skončena. (*Černý a kol., 2006*)

3.6 Procesně právní úprava řízení o správním deliktu

Tato ustanovení se použijí, jestliže se protiprávního jednání dopustila právnická osoba, či fyzická osoba podnikající, a to při výkonu své podnikatelské činnosti. Právním předpisem, který procesně upravuje řízení o správním deliktu je pouze zákon č. 500/2004 Sb., správní řád. (*Doleček, 2013*)

Proces sběru poznatků a podkladů, které mohou dát důvod k zahájení řízení o správním deliktu je v podstatě totožný jako u přestupků. Zde je nutno uvést, že platí odlišný způsob doručování právnickým a fyzickým podnikajícím osobám od fyzických osob (běžných občanů). Dle § 19 odst. 1 SŘ doručuje správní orgán písemnost v první řadě prostřednictvím datové sítě do datové schránky. Dle ustanovení § 3 až § 5 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů se právnickým osobám zřizuje datová schránka ex lege a fyzické osoby si ji mohou nechat zřídit dobrovolně. Správní orgán tedy doručuje do datové schránky právnické osobě vždy. U fyzické osoby je třeba nejprve zkoumat, zda má zřízenou datovou schránku. Pokud tomu tak není, doručuje se běžným postupem dle ustanovení § 20 správního řádu. (*Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, v plném znění*)

Řízení o správním deliktu je zahájeno dnem doručení oznámení o zahájení řízení. Je běžnou praxí tento první úkon spojovat s jiným úkonem v řízení, např. předvolání k ústnímu jednání, místnímu šetření apod. Na rozdíl od přestupkového řízení není ani správním řádem, ani stavebním zákonem uložena povinnost ústního projednání správního deliktu. Pokud je nezbytná osobní účast osoby obviněné ze spáchání správního deliktu, je nutno ji předvolat postupem dle ustanovení § 59 SŘ. (*Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, v plném znění*)

Právnícké osobě a fyzické osobě – podnikateli je za určitých podmínek umožněno zproštění odpovědnosti za delikt, kterého se dopustila (viz ustanovení § 182 odst. 1 a odst. 5 SZ). Tím je prokázání vynaložení veškerého úsilí, které bylo možno požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránila. Splnění této podmínky bude třeba vždy posuzovat u jednotlivých případů individuálně.

Jak tomu bylo i u přestupků, v případě ukládání pokuty se výše stanovuje s ohledem na závažnost jednání. Tato závažnost se skládá ze způsobu, jakým byl delikt spáchán, jeho následky a okolnostmi spáchání. Při výměře pokuty za správní delikt je povinností správního orgánu přihlížet k osobnímu a majetkovému stanovisku pachatele, což platí v takových případech, když je dle pachatele a výše pokuty zřejmé, že by vedla k jeho finanční likvidaci. (*Podhrázký, 2010*)

Ustanovení § 182 odst. 4 věta druhá SZ, pak pamatuje na případ, kdy se správního deliktu dopustí obec, jejíž obecní (či městský) úřad je též stavebním úřadem. V takovém případě určí nadřízený orgán jiný obecní úřad, který je stavebním úřadem, pro vedení řízení a vydání rozhodnutí. Otázka pak visí nad podnětem k takovému řízení. Těžko si lze představit, že stavební úřad podávající podnět k zahájení řízení nadřízenému orgánu proti vlastní obci. V takovém případě pak zbývají snad jen podněty občanů či různých občanských sdružení k nadřízenému orgánu. Ti však často nemusejí být o existenci tohoto ustanovení informováni a v dobré víře podávají podnět proti obci k jejímu vlastnímu stavebnímu úřadu.

Uložit náhradu škody v řízení o správním deliktu nelze a tak musí být řešena separátně v civilním řízení.

3.7 Společné opravné prostředky

Řádným opravným prostředkem proti rozhodnutí o přestupku nebo správním deliktu je odvolání dle ustanovení § 81 správního řádu. Odvoláním lze napadnout výrokovou část rozhodnutí, jednotlivý výrok, případně vedlejší ustanovení. Odvolání pouze proti odůvodnění je nepřipustné. Odvolání musí mít všechny obecně platné náležitosti podání dle ustanovení § 37 odst. 2 správního řádu. V § 82 odst. 2 správního řádu je sice stanoveno, že v odvolání musí být obsaženy údaje, z nichž plyne, proti jakému rozhodnutí míří, rozsah míry napadení a v čem je shledána odchylka od právních předpisů, nesprávnost rozhodnutí či řízení, jež mu předcházelo,

avšak následně pokud toto v odvolání uvedeno není, platí, že se odvolatel domáhá zrušení celého rozhodnutí. (*Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, v plném znění*)

V odvolacím řízení bude přihlédnuto pouze k takovým skutečnostem a návrhům na provedení důkazů, které účastník nemohl uplatnit dříve. Dle judikatury však pro správní trestání platí analogická ustanovení jako v právu trestním. Z toho mimo jiné plyne, že obviněnému z přestupku náleží po celou dobu řízení o přestupcích právo vyjádřit se ke všem skutečnostem, které jsou mu kladeny za vinu, uplatňovat skutečnosti, navrhopvat důkazy na svoji obhajobu a podávat návrhy. Neprovedení důkazů v odvolacím řízení nelze odůvodňovat tím, že návrhy na provedení důkazních prostředků byly uplatněny až v rámci druhoinstančního řízení (*Rozsudek nejvyššího soudu, 2010*). To je v souladu s poněkud odlišnou, tj. speciální formulací, obsaženou v § 73 odst. 2 přestupkového zákona, na rozdíl od § 82 odst. 4 správního řádu. (*Kolman, 2010*)

Lhůta pro podání odvolání je patnáctidenní. Není-li zákonem stanoveno jinak, má včas podané odvolání, které je přípustné, odkladný účinek. V důsledku odkladného účinku nenastává právní moc, vykonatelnost ani jiné právní účinky rozhodnutí. Příklady, kdy je vyloučen odkladný účinek odvolání, jsou zejména neodkladná opatření k nápravě. Naopak v řízení o přestupku odkladný účinek ani usnesením správního orgánu vyloučit nelze.

Odvolání se podává u správního orgánu, který napadené rozhodnutí vydal. Ten zašle stejnopis všem dalším účastníkům řízení, kteří se mohli v řízení odvolat, a vyzve je, aby se k němu vyjádřili. To připadá v úvahu pouze v případě souběžného rozhodnutí o náhradě škody v řízení o přestupku.

Tzv. autoremedura je upravena v § 87 SŘ. Ten umožňuje, aby správní orgán, který napadené rozhodnutí vydal, toto zrušil, nebo změnil. To lze učinit pouze, pokud bude odvolání plně vyhověno, nebude tím způsobena újma žádnému dalšímu účastníku řízení a všichni, kterých se to týká, s tím vysloví souhlas. Neshledá-li prvoinstanční správní orgán důvody pro autoremeduru, předá spis nadřízenému správnímu orgánu. V případě SÚ měst a obcí jsou jimi příslušné stavební odbory Krajských úřadů. V případě SÚ městských částí statutárních měst jsou jimi stavební odbory statutárního městského úřadu. (*Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, v plném znění*)

Odvolací orgány zkoumají:

- jestli je napadené rozhodnutí a řízení v souladu s právními předpisy,
- soulad napadeného rozhodnutí a řízení,
- jestli je napadené rozhodnutí správné se zkoumá pouze v míře námitek uváděných v odvolání. Jestliže se jedná o veřejný zájem, může docházet i k jiným a podrobnějším šetřením.

Rozhodnutí odvolacího orgánu může být takové, že napadené rozhodnutí či jeho část: - zruší a řízení zastaví,

- zruší a věc vrátí k novému projednání správnímu orgánu, který rozhodnutí vydal,
- změní. Nelze provést takovou změnu, kterou by účastníku, kterému je ukládána povinnost, hrozila újma z důvodu ztráty možnosti odvolat se.

Pro řízení o přestupku a správním deliktu je zejména významné ustanovení § 90 odst. 3 SŘ. Podle něj nelze změnit napadené rozhodnutí v neprospěch odvolatele, ledaže je napadené rozhodnutí v rozporu s právními předpisy nebo jiným veřejným zájmem. Nelze tedy v odvolacím řízení udělit např. vyšší pokutu, než byla udělena prvoinstančním orgánem. (*Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, v plném znění*)

Rozhodnutí odvolacího orgánu je konečné a nabývá právní moci oznámením všem účastníkům řízení. Podané odvolání lze vzít zpět. V takovém případě se již nelze znovu odvolat.

Po právní moci rozhodnutí mohou někdy přicházet v úvahu tzv. mimořádné opravné prostředky, kterými jsou přezkumná řízení dle § 94 až § 99 SŘ či obnovení řízení a nové rozhodnutí plynoucí z § 100 až § 101 SŘ. (*Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, v plném znění*)

3.8 Soudní přezkum rozhodnutí

Každý, kdo se cítí poškozen, či se domnívá, že mu byla zkrácena jeho práva v důsledku rozhodnutí orgánů VS, má právo se odvolat k soudu, aby se přezkoumáním zjistilo, zda-li je rozhodnutí zákonné (*Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., listina základních práv a svobod*).

Výše uvedené právo se realizuje za pomoci systému správního soudnictví, které je upravováno zejména *zákonem č. 150/2002 Sb., soudní řád správní*. Tato soustava se skládá ze specializovaných senátů krajských soudů a Nejvyššího správního soudu.

Rozhodnutí správního soudu je pouze jednoinstanční, bez možnosti dalšího odvolání. V ojedinělých případech, které stanovuje zákon, je umožněno podat mimořádný opravný prostředek - kasační stížnost, který se obrací až na Nejvyšší správní soud.

Žalobní legitimace k podání žaloby ve správním soudnictví, jež přichází v úvahu v případě napadení pravomocného rozhodnutí o přestupku, resp. správním deliktu je upravena v § 65 SŘS. Legitimováni jsou všichni, kteří tvrdí, že byli přímo na svých právech zkráceni, a to v důsledku porušení jejich práv v předchozím řízení ze strany správního orgánu. Takovýto správní orgán může zakládat, měnit, rušit, či závazně určovat jejich práva a povinnosti. Účastníci řízení, kterých se to týká, mohou formou žaloby domct až zrušení takového rozhodnutí, popřípadě vyslovení jeho neplatnosti. V souvislosti se sankcemi za porušení příslušných ustanovení stavebního zákona tak připadají v úvahu zejména žaloby proti rozhodnutí o přestupku, správnímu deliktu, nebo rozhodnutím, kterými byla uložena povinnost k nápravě. (*Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní*)

V SŘS § 68 jsou jmenovány podmínky, za kterých je žaloba přípustná. Jedná se především o povinnost vyčerpání řádných opravných prostředků vztahených k řízení před správním orgánem. (*Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní*)

Správní orgán, který v posledním stupni vynesl rozhodnutí, je tedy žalovaný. Ve lhůtě dvou měsíců ode dne dodání písemného vyhotovení žalobci (případně jiným způsobem, který určí zákon) je možno podat žalobu. Žaloba se podává s bezodkladným účinkem. *Zákon o přestupcích* však v ustanovení § 83 odst. 1 uvádí možnost podání žádosti o odložení výkonu rozhodnutí, pokud účastník řízení podal návrh na přezkoumání soudem. Správní orgán je povinen rovněž dle tohoto odstavce žádosti bez dalšího vyhovět. Tato úprava však platí pro přestupkové řízení. V řízení o správním deliktu je možné využít pouze ustanovení § 153 SŘ, kdy lze žalobce po podané žalobě uspokojit změnou, nebo zrušením rozhodnutí, resp. vyslovení jeho

nicotnosti, které učiní samotný prvoinstanční orgán. (*Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, v plném znění*)

§ 76 odst. 1 SŘS jmenuje důvody, kvůli kterým může soud bez jednání zrušit napadené rozhodnutí, případně dle odst. 2 vynese rozhodnutí o jeho neplatnosti. Pokud dojde k takovému zrušení, soud zároveň vysloví, že věc bude navrácena k dalšímu řízení žalovanému. V dalších řízeních je k tomuto vyslovení správní orgán vázán. Neopodstatněné žaloby se zamítají. Právní moci nabývá rozsudek jeho doručením. (*Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní*)

Opravný prostředek proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu ve správním soudnictví se nazývá kasační stížnost. Tato stížnost se podává pouze v případech, kdy nezákonnost prohlášení spočívá v nesprávnosti posuzování právních otázek soudem, který vedl předcházející řízení. Dalšími důvody může být např. zmatečnost, nepřezkoumatelnost, či nesrozumitelnost řízení, eventuálně nedostatek důvodů vedoucích k rozhodnutí.

U stěžující si osoby je nutno, aby byla u Nejvyššího správního soudu zastupována advokátem. U kasační stížnosti je postrádán odkladný účinek.

3.9 Výkon rozhodnutí

V případě dobrovolného nesplnění povinnosti uložené účastníku řízení se uplatní předpisy upravující výkon rozhodnutí. Rozhodnutí je vykonatelné marným uplynutím lhůty, která byla rozhodnutím pro splnění povinnosti stanovena. Exekučním titulem je pak takovéto vykonatelné rozhodnutí.

Výkon rozhodnutí lze rozdělit na:

- Exekuce na peněžitá plnění, která budou zejména přicházet v úvahu, hovoříme-li o správním trestání.
- Exekuce na nepeněžitá plnění, která budou přicházet v úvahu při plnění jiných povinností, tj. dle stavebního zákona zejména v uložených opatřeních k nápravě.

Věcnou příslušnost exekučního správního orgánu upravuje § 105 odst. 2 a § 106 SŘ. V případě exekuce na peněžité plnění má správní orgán, který rozhodnutí (o uložení pokuty) vydal na výběr z několika možností. Těmi jsou:

- 1) Správní orgán, který rozhodnutí vydal, může být sám exekučním správním orgánem (§ 106 odst. 2 SŘ). Při vymáhání uloženého peněžitého plnění poté postupuje dle zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád.
- 2) Správní orgán, který rozhodnutí vydal, požádá o provedení exekuce obecného správce daně místně příslušného dle zvláštního zákona. Ten pak postupuje rovněž dle daňového řádu. S účinností zákona č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky je od 1. 1. 2013 obecným správcem daně celní úřad. Do té doby vykonávají působnost obecného správce daně celní úřady.
- 3) Správní orgán požádá o provedení exekuce soud nebo soudního exekutora. Potom se exekuce řídí ustanoveními zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád.

Způsob provedení exekuce na nepeněžité plnění upravuje § 107 až § 129 SŘ. Exekučním orgánem je zde správní orgán, který rozhodnutí vydal, tj. stavební úřad. (*Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, v plném znění*)

Použitím výše uvedeného není dotčena možnost domáhat se úhrady pohledávky vzniklé na základě pravomocného uložení pokuty v občanském soudním řízení (soudní exekuce). Jelikož v civilním řízení platí rovnost účastníků před soudem, ztrácí oprávněný mocenskou výhodu, kterou mu dává daňový, resp. exekuční řád, které obsahují prostředky účinnější (*Grossová, 2007*). Proto je možnost soudní exekuce k vymožení správních pokut poměrně málo využívána.

3.10 Porovnání právní úpravy stavebního práva České republiky se sousedními státy

Stavební zákon České republiky upravuje, vedle úpravy tzv. žádoucích režimů i situace, kdy dochází k porušování právem předepsaných situací a je třeba zjednat nápravu. V případě, kdy dojde k narušení společenských vztahů chráněných stavebním právem, nastupuje vznik správně právní odpovědnosti. Ta je charakterizována povinností strpět a nést sankci. Takovéto jednání je obecně nazýváno správním deliktem. (*Kliková a kol., 2009*)

Hmotně právní úprava přestupků a správních deliktů v oblasti stavebního práva České republiky je obsažena v hlavě V., části páté zákona č. 370/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (dále jen „stavební zákon“). Přestupku se dopustí fyzická osoba, mimo výkon své podnikatelské činnosti, jednáním uvedeným v § 178 a v § 179 stavebního zákona. Z hlediska protiprávně jednajícího subjektu je rozlišeno několik typů za přestupek odpovědných osob, například fyzická osoba obecně jakákoliv, stavebník, stavbyvedoucí, vlastník stavby. Správního deliktu se dopustí právnická osoba, nebo fyzická osoba při výkonu své podnikatelské činnosti jednáním uvedeným v § 180 a v § 181 stavebního zákona. Konstrukce skutkových podstat správních deliktů a přestupků je v podstatě totožná, stejně jako čtyři pásma horních hranic sankcí: do 200 000 Kč, do 500 000 Kč, do 1 000 000 Kč a do 2 000 000 Kč. Jiný trest než uložení pokuty stavební zákon nepřipouští. (*Zákon č. 370/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v plném znění*)

Procesně právní úprava, jak již bylo zmíněno, je u přestupků a správních deliktů značně odlišná. Správní delikty se projednávají dle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, s využitím speciálních ustanovení podle stavebního zákona (vyvinění, prekluze, správní uvážení o výši pokuty) a přestupky se projednávají podle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, s využitím speciálních ustanovení § 178 až § 181 stavebního zákona a se subsidiárním užitím správního řádu.

Státní správu v oblasti přestupků a správních deliktů podle stavebního zákona vykonávají stavební úřady, kterými jsou stavební odbory obcí s rozšířenou působností (městské úřady), nebo úřady městských částí. Odvolacími orgány pak jsou příslušné stavební odbory krajských úřadů, nebo městské úřady statutárních měst.

3.10.1 Srovnání právní úpravy mezi Českou republikou a Slovenskem

Na Slovensku je oblast přestupků a deliktů upravena v *zákone č. 50/1976 Zb.* Ten je v podstatě překladem *zákone č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu*, který platil v České republice do 31.12.2006, ve znění dlouhé řady novel. Hmotně-právní úprava přestupků je obsažena v § 105. Horní hranice pásem pokut pro fyzické osoby nepodnikající jsou 10 000 Sk, 25 000 Sk, 1 000 000 Sk, a 5 000 000 Sk. Správní delikty se týkají stejně jako v České republice právnických osob a podnikajících osob fyzických. Horní hranice sazeb pokut jsou však oproti

úpravě v České republice u přestupků a správních deliktů odlišné. Právní úprava v České republice vychází z rovnosti osob před zákonem, tj. právnických i fyzických. Na Slovensku jsou horní hranice sazeb pro právnické osoby a fyzické osoby podnikající 400 000 Sk, 2 000 000 Sk, 5 000 000 Sk. Podle ustanovení § 9 odst. 2 zákona č. 659/2007 Zb., *o zavedení meny euro v Slovenskej republike*, se sazby pokut přepočítávají podle konverzního kurzu SKK/EUR ke dni 1. 1.2009, který činí 30,126 Sk za euro (*Konverzia, 2012*) a zaokrouhlují se na celá eura dolů. Poté hranice pokut vycházejí 331 EUR, 829 EUR, 33 193 EUR a 165 969 EUR pro osoby fyzické, resp. 13 277 EUR, 66 387 EUR a 165 979 EUR pro právnické osoby a fyzické osoby podnikající.

Orgány státní správy ve věcech stavebního zákona jsou Slovenská stavební inspekce, stavební úřady, krajské stavební úřady a jiné orgány podle zvláštních právních předpisů. Přestupky a správní delikty může projednávat stavební úřad nebo inspekce. Obdobně jako v České republice se v případě přestupků postupuje podle zvláštního zákona č. 372/1990 Zb., *o priestupkoch*, v případě správních deliktů podle zákona č. 71/1967 Zb., *o správnom konaní*.

Zajímavá je možnost amnestie ve věcech přestupků, kterou může udělit vláda Slovenska usnesením, které se vyhláší ve sbírce zákonů, jak je uvedeno v § 90 zákona č. 50/1976 Zb. (*Zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom pozadku*)

Na Slovensku, podobně jako v České republice jsou naprosto ojedinělé případy, kdy by vlastníkům staveb postavených bez povolení hrozilo nařízení jejich odstranění. V reakci na tento neutěšený stav Slovensko též připravuje změnu trestního zákona, kde by neoprávněné uskutečňování stavby bylo zařazeno mezi trestné činy. (*Sreality, 2012*)

3.10.2 Srovnání právní úpravy mezi Českou republikou a Polskem

Základním pramenem stavebního práva v Polsku je *Ustawa Dz.U.2003.207.2016 – Prawo budowlane*, který je obdobou našeho stavebního zákona. Ustanovení o správním trestání jsou obsažena v *Rozdział 9 – Przepisy karne* a *Rozdział 10 - Odpowiedzialność zawodowa w budownictwie*. Odpovědnost z hlediska protiprávně jednajícího subjektu je v Polsku rozdělena poněkud odlišně,

než je tomu ve stavebním zákoně v České republice. *Rozdział 9 – Przepisy karne* obsahují skutkové podstaty a sankce pro fyzické osoby obecně, a to včetně ustanovení trestních, jak je známe z našeho trestního zákoníku. *Rozdział 10 - Odpowiedzialność zawodowa w budownictwie* upravuje skutkové podstaty a sankce osob, vykonávajících ve stavebnictví odborně technické činnosti. Polský stavební zákon umožňuje kromě uložení pokuty fyzické osobě též uložení trestu omezení či odnětí svobody v podobě, jakou u nás známe pouze z trestního zákona. Například trestem odnětí svobody až na dva roky může být potrestán ten, kdo provádí stavbu bez stavebního povolení. Sazby pokut polský stavební zákon neupravuje. Osobě jak právnické, tak i fyzické vykonávající odborně technické činnosti ve stavebnictví může být také uložen trest napomenutí, nebo zákazu odborné činnosti ve stavebnictví. Uložený trest se zapisuje do centrálního rejstříku potrestaných - *centralny rejestr ukaranych. (Prawo budowlane, 2012)*

Z hlediska procesního jsou delikty podle polského stavebního zákona projednávány podle - Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, (*Dz. U. 2001 Nr 106 poz. 1148*), což je obdoba našeho zákona o přestupcích. *Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia* je však spíše normou procesní, jelikož je pravomoc řešení přestupků svěřena soudům.

Záležitosti ve správním řízení se řeší podle *Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U.2000.98.1071)*, což je obdoba našeho správního řádu. Státní správu v oblasti stavebnictví vykonává v Polsku celá řada orgánů. Na rozdíl od České republiky jsou pravomoci podle polského stavebního zákona svěřeny do rukou konkrétních fyzických osob: starosta (*starosta*), hejtman (*wojewoda*), hlavní inspektor stavebního dozoru (*główny inspektor nadzoru budowlanego*), okresní inspektor stavebního dozoru (*powiatowy inspektor nadzoru budowlanego*), či krajský inspektor stavebního dozoru (*wojewódzki inspektor nadzoru budowlanego*). (*Akt prawny, Dz.U.2003.207.2016, 2012*)

3.10.3 Srovnání právní úpravy mezi Českou republikou a Rakouskem

Rakousko je spolkovým státem, složeným z 9 spolkových zemí. Tvorba práva je zde rozdělena na několik úrovní: právo spolkové (*Bundesrecht*), právo zemské (*Landesrecht*) a právo obecní (*Gemeinderecht*). Stavební právo patří do práva zemského (*Bundeskanzleramt, 2012*), z čehož vyplývá, že každá spolková země má

svůj stavební zákon (*Baugesetz*). Například podle § 118 *Steiermärkisches Baugesetz* je pokuta za novou stavbu či přístavbu bez stavebního povolení ve Štýrsku v rozmezí 363 EUR až 14 535 EUR (*Justline, 2012*). Ale podle *Burgenländisches Baugesetz* § 34 může být pokuta až 22.000,- EUR, případně trest odnětí svobody v délce až 6 měsíců (*Ris, 2012*). Popis jednotlivých skutkových podstat není popsán vyčerpávajícím výčtem, jako je tomu v našem stavebním zákoně českém. Spolkové stavební zákony se spíše omezují na konstatování: „*v případě porušení ustanovení tohoto zákona.*“ Možnost správního uvážení je tak mnohem širší, než je tomu u nás. Existuje zde obvykle jedno, maximálně dvě pásma pokut. Na rozdíl od České republiky se sankcionování nerozlišuje mezi fyzické a právnické osoby. Státní správou je pověřen v první instanci starosta (*Bürgermeister*), odvolacím orgánem je obecní rada (*Gemeinderat*). U statutárních měst je první instancí městský senát (*Stadtsenat*) a odvolacím orgánem odvolací komise (*Berufungskommission*). Na postup státní správy v oblasti stavebního práva se vztahuje rakouský spolkový správní řád (*Allgemeines Verwaltungsverfahrensgesetz*) (*Justline, 2013*). Kromě stavebního zákona (*Baugesetz*) v Rakousku ještě existují *Bauordnung*, což je stavební řád, který má mnoho podob. Pro některá města je spíše obdobou prováděcích předpisů ke stavebnímu zákonu. Stavební řád města Vídně obsahuje též sankční ustanovení. Sankční pásma jsou tři: pokuta do 21 000 EUR, pokuta do 42 000 EUR, trest odnětí svobody v délce až 6 týdnů. S pokutou může být spojen trest propadnutí stavebního materiálu a stavebních strojů. Nejprísněji jsou postižitelné delikty uvnitř ochranné zóny města, nebo takové, při kterých dojde k ohrožení života a zdraví osob. (*Baurecht, 2012*)

3.10.4 Srovnání právní úpravy mezi Českou republikou a Německem

Podobně jako v Rakousku i ve Spolkové republice Německo existuje stavební právo spolkové a stavební právo zemské, přičemž skutkové podstaty deliktů (bez rozlišení fyzických či právnických osob najdeme jak ve spolkovém stavebním zákoně, tak i v zákonech zemských, kde jsou upraveny podrobněji, ovšem velmi různorodě. Podle § 213 spolkového stavebního zákona (*Baugesetzbuch*) jsou stanoveny pouze dvě pásma pokut: do 500 EUR a do 10 000 EUR, které se však vztahují jen na formální chyby stavebního projektu (*Gesetze, 2012*). Stavební řád Bavorska zná jedinou sankci – pokutu do maximální výše 500 000 EUR (*BayBo, 2012*). Stejně je tomu ve spolkové zemi Sasko - Anhaltsko. Dolní Sasko má dvě

pásma pokut: do 250 000 EUR pro jedinou skutkovou podstatu – stavbu bez stavebního povolení a pro všechny ostatní delikty do 50 000 EUR (*Landesrecht Sachcen, 2012*). Kuriozitu představuje Hesensko se svým šestnáctistránkovým katalogem deliktů proti stavebnímu řádu s velmi rozmanitým sazebníkem pokut od 100 EUR do 100 000 EUR. Žádný zemský stavební řád nerozlišuje fyzické ani právnické osoby. Státní správu v oblasti přestupků vykonávají tzv. nižší, vyšší stavební úřady (*oberste/untere Bauaufsichtsbehörde*) a nejvyšší stavební úřad, kterým je ministerstvo. Pravomoci nižších stavebních úřadů vykonávají *Landkreise*, tj. obdoba našich obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a městské úřady, resp. *Landesvewaltungsamt* - krajské úřady, jako vyšší stavební úřady.

4 Charakteristika studijního území

4.1 Řešení přestupku dle stavebního zákona stavebním úřadem v Chebu

V této části práce bude nastíněn již vyřešený případ správního deliktu a poukázáno na postup orgánů státní správy při správním řízení o tomto přestupku. Modelový příklad jsem získal na stavebním úřadě v Chebu, do jehož správního území spadá modelová obec Okrouhlá. Pomocí takto zvoleného příkladu je možno srovnat popisové situace z literární rešerše s praxí.

Celý tento případ zpracovával Městský úřad v Chebu, obor stavební a životního prostředí, kdy dne 22. 11. 2012 zaslal písemně paní, pojmenujme ji třeba Květa Nováková, *OZNÁMENÍ o provedení kontrolní prohlídky stavby*.

Objektem, kvůli kterému se zahájilo řízení o přestupku, byla elektro přípojka v délce cca 10,0 m, vedena z elektrického pilíře na hranici pozemku k objektu. Tento pozemek se nachází v katastrálním území Jesenice u Chebu, obec Okrouhlá. S ohledem na zachování osobních údajů není uvedeno parcelní číslo.

Účastníci byli pomocí tohoto oznámení srozuměni též s místem konání prováděné kontroly. Místem konání byla stavba a samozřejmě, že nechybělo datum a čas konání, tedy 7. 12. 2012 v 10:30 hodin.

Účastník kontrolní prohlídky, případně jeho zástupce byl též upozorněn, že je povinen na výzvu oprávněné úřední osoby předložit svůj průkaz totožnosti, což je průkaz, veřejná listina, obsahující jméno a příjmení, datum narození a místo trvalého pobytu a zároveň nějaký identifikační údaj, např. fotografie, což umožní správnímu úřadu osobu identifikovat. V tomto případě se jedná s osobou fyzickou, kdyby bylo řízení vedeno s osobou právnickou, bylo by třeba prokázat se i dokladem opravňujícím jednání za osobu právnickou. Toto předložení dokladů je v souladu s § 36 odst. 4 zákona 500/2004 Sb., *správní řád*.

Dne 7. 12. 2012 proběhla kontrolní prohlídka stavby, z níž byl vyhotoven protokol se zjištěním: „Na místě byla zjištěna elektrická přípojka v délce 11,0 m. Provedena v srpnu 2012. Stavbu provedl Emanuel Novák = otec“.

ROZHODNUTÍ bylo vydáno dne 14. 1. 2013 městským úřadem v Chebu, jehož součástí je i vydání příkazu dle stavebního zákona. V tomto příkazu byla obviněná Květa Nováková shledána vinou za dopuštění se přestupku spáchanému proti § 179 písm. b) původního znění stavebního zákona v návaznosti na § 178 písm. f) odst. 1 zákona č. 183/2006 Sb.: *tím, že provedla činnost, ke které je třeba územního rozhodnutí, bez tohoto rozhodnutí nebo v rozporu s ním, popřípadě bez územního souhlasu* anebo v rozporu s ním nebo provádění činnosti územním rozhodnutím zakázané, a to stavbou – vnitřní přípojky elektro – vedené z elektrického pilíře na hranici pozemku k objektu.

Dle novelizovaného zákona by se dopustila přestupku spáchanému proti § 178 písm. c) odst. 3 stavebního zákona v návaznosti na § 178 písm. d) odst. 1, tedy zákona č. 350/2012 Sb.: *tím, že provede činnosti v rozporu s územním rozhodnutím nebo s veřejnoprávní smlouvou anebo regulačním plánem nahrazujícími územní rozhodnutí, nebo provede činnosti jimi zakázané, anebo provede činnosti v rozporu s územním souhlasem.*

Jelikož je řízení o přestupku zahájeno vždy doručením oznámení o zahájení řízení prvním z účastníků (ze stavebního úřadu v Chebu odesláno 22. 11. 2012), nebyla dodržena nejzazší 30 -ti denní lhůta od zahájení řízení. Jelikož případ nebyl složitý, nebyla zde opodstatněna výjimečná 60 -ti denní lhůta, ve které bylo rozhodnutí vydáno. Od odeslání oznámení až po vydání rozhodnutí uplynulo 54 dní.

Protože byl přestupek spáchán v srpnu roku 2012, a rozhodnutí vydáno v lednu 2013, byla splněna maximální roční lhůta od spáchání přestupku, ve které musí být přestupky řešeny.

Důsledkem řízení byla paní Novákové podle § 179 písm. b) stavebního zákona v návaznosti na § 178 písm. f) odst. 1 zákona č. 183/2006 Sb., uložena pokuta ve výši 2000 Kč, která byla splatná do 15 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto rozhodnutí. K úhradě pokuty byly uvedeny možnosti zaplacení a to buďto za

pomoci převodu na bankovní účet Města Chebu, či osobně na pokladně městského úřadu v Chebu.

Vrchní hranice sankce za přestupek je zde stejná u původního stavebního zákona i novelizovaného sahá do výše 500 000 Kč.

Součástí rozhodnutí bylo i odůvodnění, což je shrnutí celého procesu od oznámení, dále vyjádření městského úřadu v Chebu, obor stavební a životního prostředí, který při vyměřování pokuty vzal v potaz závažnost přestupku, způsob jeho spáchání a jeho následky a k okolnosti, za nichž byl spáchán a k míře zavinění. Tyto skutečnosti, zjištěné při kontrolní prohlídce dne 7. 12. 2012 se obrátily v neprospěch obviněné a byla ji uložena pokuta. Bylo však přihlíženo, že jde o první protiprávní jednání obviněné osoby.

Maximální pokuta, která mohla být za tento přestupek udělena je 500 000 Kč, z čehož vyplývá, že stavební úřad se při udělování této pokuty přibližoval spodní hranici maximální zákonné sazby za spáchání předkládaného přestupku.

Tato pokuta má obviněnou podnítit k tomu, aby své jednání již neopakovala, neboť by se pokuta jistě vyšplhala do jiných výšek než „pouhých“ 2000 Kč.

Pro zajímavost přikládám i dopis, který byl stavebnímu úřadu doručen od obviněné:

27. 11.2012

„Vážený pane inženýre!

Prosím nezlobte se, že Vás opět otravuji dopisem a to ještě na tento papír, ale bude mi pomalu 70 a tak už bez linek moc nenapišu.

Dostali jsme od Vás oznámení, že pan Bilopotocki podal dodatečně žádost o vydání povolení na přípojku vedenou od pilíře k chatě nové.

Tak se manžel jel včera 26. 11. zeptat p. Müllerové, jestli to také musíme mít. Nikdy jsme nic neměli, a proto tyto zákony neznáme a proto se Vám a paní Müllerové hodně moc omlouváme, že jsme nenahlásili kopnutí do země včas. Elektrikář, který nám dělal revize a říkal, že máme vše v pořádku, kontroloval jak dlouhý, jak široký výkop od pilíře k mobilheimu máme, kontroloval kabel a vše ostatní, je to přísný pán

a tak nám elektriků se všim všudy schválil. Já ještě říkám manželovi, nemělo by se to hlásit v Chebu na stavebním? A on na to, že to elektrikář všechno viděl, (revizák) a že to je schválený. Jezdí pořád na ryby, na nic nemá čas a věří druhým a potom to dopadne, jak to dopadlo. Paní Müllerová řekla, že by nám mohla dát větší pokutu, ale dá nám alespoň 2000 Kč. Tak bych jí ráda touto cestou poděkovala, že nám nedala více. Víte pane inženýre- vedoucí- pro nás před vánoce je to moc peněz 2000 Kč, ale pořádek musí být, jsem také spravedlivá. Že nás udala paní Sedloňová, to je mi jasné, ale když to věděla, že se to musí, to kopnutí do země nahlásit, mohla nás upozornit. Manžel Sedloňovi pomáhal kopat studnu a další věci zadarmo, tohle je za dobrotu. Údajně, chce pozemek prodat, má obrovské dluhy, kéž by, to by tam začal konečně klid. Je to mladá rodina, hloupoučká, ale nebezpečná, ono na ně také dojde.“

Z dopisu je zřejmé, že o sankci bylo rozhodnuto ještě dříve, než došlo ke kontrolní prohlídce stavby. Proč tedy došlo k rozhodnutí až 14. 1. 2013, když paní Nováková věděla 5 dní od odeslání oznámení o výši sankce, která jim bude vyměřena? Tento krok zřejmě nebyl ze strany stavebního úřadu zcela v pořádku.

Osoba pověřená úřadem by měla v první řadě stavbu vidět a pak až určovat výši sankce. Jednání „od stolu“ není na místě a stavební úřad by se tak sám, kvůli svému jednání, mohl dostat do rozporu se zákonem. Kdyby byla paní Nováková zákona znalá, mohla se odvolat k druhoinstančnímu šetření, kde by bylo přezkoumáno, jestli bylo napadené rozhodnutí a řízení v souladu s právními předpisy. Mohlo by tak dojít ke zrušení a zastavení řízení, ke zrušení a navrácení věci k novému projednání správnímu orgánu, který rozhodnutí vydal, čili chebskému stavebnímu úřadu.

4.2 Porovnání řešení přestupku dle stavebního zákona stavebním úřadem v Chebu se sousedními zeměmi České republiky

4.2.1 Slovensko

Na Slovensku lze uložit pokutu do výše 10 000 Sk dle ustanovení § 105 odst. 1 písm. a) zákona č. 50/1976 Zb., v úplném znění poslední novelizace zákona č. 109/1998 Zb., o územnom plánovaní a stavebnom poriadku, fyzické osobě, *ktará uskutečňuje drobnou stavbu, stavební úpravy alebo udržiavací práce, ktoré je třeba*

ohlásit stavebnímu úřadu, bez takového ohlášení anebo v rozporu s ním. Drobné stavby jsou stavby, které mají doplňkovou funkci pro hlavní stavbu a které nemůžou podstatně ovlivnit životní prostředí. Drobnou stavbou ve smyslu tohoto ustanovení jsou právě veškeré přípojky staveb a pozemků na veřejné rozvodné sítě a kanalizace všech staveb a pozemků a připojení drobných staveb a pozemků na rozvodné sítě a kanalizaci hlavní stavby. Po aplikaci zákona č. 695/2007 Zb., o zavedení meny euro v Slovenskej republike, se dle konverzního kursu jedná o pokutu do výše 331 EUR, což je podstatně nižší postih než v České republice, přestože jsou správní poplatky k povolení takovéto stavby srovnatelné s Českou republikou.

4.2.2 Polsko

Polský stavební zákon umožňuje kromě uložení pokuty fyzické osobě též uložení trestu omezení či odnětí svobody v podobě, jakou u nás známe pouze z trestního zákona, proto jsou sankční delikty převážně ponechány k projednání soudům. Sazby pokut polský stavební zákon neupravuje. Prvoinstanční orgány se řídí ustanoveními o správním trestání, která jsou obsažena v Rozdział 9 – Przepisy karne. Při rozhodnutí o uložení sankce pokuty stanovení její výše bere soud v úvahu příjmy pachatele, osobní, rodinné a majetkové poměry a v neposlední řadě výši jeho příjmu. Při tomto soud stanoví počet dnů (denní sazbu), která musí být v rozmezí 10 až 360 dnů, a výši jednotné sazby, která se pohybuje od 10 do 2 000 zlotých. Analogicky lze vyvodit, že výše uložené pokuty může být od 100 do 720 000 zlotých. Na závěr lze tedy dodat, že polské orgány jsou v oblasti stavebního práva vybaveny celou řadou nejen finančních postihů, ale i alternativních trestů včetně nejtěžšího trestu odnětí svobody. Zároveň mají možnost objektivního individuálního posouzení každého případu. Lze jen předpokládat, že by paní Novákové v našem případě s přihlédnutím ke všem okolnostem byla vyměřena obdobná pokuta jako v České republice.

4.2.3 Rakousko

Stavební právo v Rakousku, jak již bylo uvedeno výše, je odlišné v devíti spolkových zemích. Spolkové stavební zákony nemají taxativně vymezené skutkové podstaty protiprávních jednání a omezují se spíše na konstatování: „*v případě porušení ustanovení tohoto zákona.*“ Za protiprávní jednání lze takto označit veškeré jednání proti zemskému stavebnímu právu. Jednáním paní Novákové by došlo k porušení vybraných ustanovení některého zemského zákona a dopustila by se tak

přestupku na tomto úseku. Výše pokut je v každé spolkové zemi značně odlišná od 363 do 42 000 EUR či trest odnětí svobody v délce do 6 měsíců. I v Rakousku se při určení výše sankce přihlíží k okolnostem, za kterých byl delikt spáchán i k osobě pachatele, proto by paní Novákové byla uložena pravděpodobně pokuta v řádech několika stovek eur. V porovnání s Českou republikou se může jevit výše pokuty příliš vysoká, ale správní poplatky v Rakousku stejně jako zájem chráněný zákonem jsou o poznání vyšší. V neposlední řadě nelze srovnávat výši důchodů mezi Rakouskem a Českou republikou a na to navazující paritou kupní síly.

4.2.4 Německo

Ve Spolkové republice Německo je stavební právo zakotveno ve spolkových a zemských zákonech. Každá z 16 -ti spolkových republik má odlišná pásma při určení výše pokut. Výše jednotlivých pokut se pohybuje od 0 do 500 000 EUR. Paní Novotná by ve Spolkové republice Německo byla pokutována značně rozdílně. Ve spolkové zemi Hesensko by jí byla uložena pokuta pravděpodobně ve výši 100 EUR, ale v Bavorsku by bylo přistoupeno k několikaset eurové pokutě, neboť zde jsou přestupky na úseku stavebního práva více postihovány. Pro bližší komparaci případové studie paní Novákové se Spolkovou republikou Německo bychom museli nahlédnout, stejně jako v Rakousku, do jednotlivých zemských předpisů.

Souhrnný přehled rozmezí sankcí za řešený přestupek paní Novákové v jednotlivých zemích předkládá tabulka č. 1. Přepočet je dle kurzu České národní banky ke dni 3. 4. 2013, kdy kurs Kč/EUR činil 25,830, kurs Kč/PLN byl 6,162. Po přepočtu byly výše sankcí zaokrouhleny na celé koruny dolů.

Stát	Výše pokuty	Výše pokuty v Kč*
Česká republika	0 – 500 000 Kč	0 – 500 000
Slovensko	0 – 331 EUR	0 – 8 549
Polsko	100 – 720 000 PLN	616 – 4 436 640
Rakousko	363 – 42 000 EUR	9 376 – 1 084 860
Německo	0 – 500 000 EUR	0 – 12 915 000

* Poznámka: Přepočteno dle denního kursu České národní banky ze dne 3. 4. 2013.

Tab. č. 1: Porovnání výše sankcí za řešený přestupek v České republice a sousedních zemích.

5 Diskuze

Podobné rozdělení, jako je u stavebního zákona, najdeme v mnoha dalších zvláštních právních předpisech, zabírajících se přestupky či správními delikty. Myslím si, že oddělení odpovědnosti nepodnikajících fyzických osob, které spáchaly přestupek od osob právnických, či fyzických, které spáchaly správní delikt při výkonu své podnikatelské činnosti má svoje opodstatnění. U osob které se ve stavebním oboru pohybují takřka denně, díky svému profesnímu zaměření, by měly být lépe informované v oblasti stavebního práva, čili souhlasím s jejich vyšší mírou odpovědnosti a následné sankce, dle stavebního zákona č. 350/2012 Sb., v plném znění.

Je veřejným zájmem, aby byly činnosti spjaté se stavebním zákonem vykonávány právě podle něj. Ale bohužel se tomu tak neděje vždy. To mě nutí zamyslet se nad otázkou: *Jsou přestupky a správní delikty páchaný v důsledku neznalosti či záměrně?* Všichni asi známe pořekadlo - *Neznalost zákona neomlouvá*, což zde zcela chápu. Nebylo by spravedlivé nechat osobu, která vykonala činnost v rozporu se stavebním zákonem bez postihu, protože by se na neznalost začal vymlouvat každý. Avšak polehčující okolnosti, týkající se malých přestupků (ostatně jako ve výše předkládaném a řešeném příkladu) schvaluji.

Nevím však, jestli je sankce dostatečným trestem. Ve výše rozebíraném případě byla v rozhodnutí udělena sankce ve výši 2000 Kč, což mi přijde neadekvátní. Kdyby si majitelé žádali o stavební povolení, podávali oznámení nebo si nechali vyhotovit grafické podklady o stavbě, vynaložili by jistě více než 2000 Kč. Při zamyšlení nad tímto si pokládám další otázku: *Neobcházejí lidé zákon s vědomím, že když se na jejich nelegální čin přijde, nebudou na tom finančně o moc hůře a naopak, když se na jejich čin nepřijde, že si finančně polepší?* Většina staveb provedených v rozporu se zákonem získá dodatečně stavební povolení, které by za normálních okolností (kdy si o povolení zažádáme dříve, než stavbu provedeme) nemuselo být ani vydáno. Zde je také potřeba zauvažovat nad tím, jestli se za takovýchto právních řádů a předpisů vyplatí být poctivý? To samozřejmě není nabádání k protiprávnímu jednání, jen zřejmě otázka, kterou si kladou osoby vědomě páchající činnosti v rozporu se stavebním zákonem, a nejen s ním.

Myslím si, že by měla být opět zavedena minimální částka, kterou je možno uložit za přestupek či správní delikt spáchaný úmyslným zaviněním, a že by měla být natolik vysoká, aby pachatele již předem odvrátila od úmyslu dopouštět se protiprávních jednání. Možná by mělo být i častější rozhodnutí vedoucí k odstranění stavby, či její části. Tento krok by osoby také mohl motivovat ke kontaktu stavebního úřadu dříve, než stavbu zahájí.

V některých případech by však mohlo dojít k velké újmě. Z pohledu dnešních architektů, urbanistů a územních plánovačů by nikdy nebylo povoleno vystavět chrám svatého Víta na místě, kde dnes stojí a to v důsledku přetržení pohledových os, či zastínění jiných pražských dominant. Podobným příkladem je i Eiffelova věž, která měla stavební povolení pouze na 20 let a v roce 1909 měla být rozebrána. Dnes je rok 2013 a Eiffelova věž stále stojí. Proto se ptám: Byla by Paříž Paříží, kdyby neměla Eiffelovu věž a Praha Prahou, kdyby zde nebyla katedrála svatého Víta? Myslím si, že ne, a proto si budu lehce odporovat, když napíšeš, že by se před vydáním rozhodnutí o odstranění stavby mělo zamyslet i nad estetickým a přínosu pro civilizaci, ať už dnešní, či budoucí.

6 Závěr

Část pátá, hlava V. stavebního zákona odděluje přestupky a správní delikty právnických osob a podnikajících osob fyzických. Přitom skutkové podstaty jsou až na nepatrné výjimky definovány shodně. Z důvodu rovnosti všech osob (ve smyslu občanského práva) před zákonem jsou rovněž sankce stanoveny shodně, s tím, že u osob právnických se předpokládá větší odpovědnost, takže zde přichází v potaz i vyšší pokutování, než u osob fyzických. Ve shodě s *nálezy ústavního soudu*, publikovanými ve Sbírce zákonů pod č. 405/2002 a 300/2004, nejsou v posledních dvou vydáních stavebního zákona definovány minimální možné hranice sankcionování, což může vézt k opovrhování zákonem.

Na první pohled pak není zcela jasné, proč jsou v textu právního předpisu odděleně stanoveny sankce za přestupky a správní delikty. Zákonodárce odůvodňuje toto rozdělení schválením věcného návrhu zákona o správním trestání (*DZKNZ, 2006*). Zatímco přestupkové řízení je upraveno zvláštním zákonem č. 200/1990 Sb., pro řízení o správních deliktech taková úprava chybí. Nedostatkem tohoto předpisu je jednak období jeho vzniku, které se datuje ještě před účinnost nového správního řádu, a jednak naprostá převaha hmotně právních ustanovení na úkor ustanovení procesních. Uvažovaná právní úprava správního práva trestního je v literatuře zmiňována již téměř deset let. Předpokládá se, že taková právní úprava by měla jednak zahrnovat všeobecné správní delikty s diferenciací odpovědnosti

- fyzických osob,
- právnických osob (včetně odpovědnosti podnikajících fyzických osob),

a jiné správní delikty s diferenciací odpovědnosti za delikty pořádkové, proti platební kázní a delikty disciplinární (*Průcha, 2012*). Existenci takového právního předpisu, který by poněkud sjednotil řízení o přestupcích a správních deliktech z hlediska procesního, lze jen uvítat.

Stavební zákon je relativně mladým právním předpisem. Z toho zřejmě vyplývá i velmi chudá judikatura z oblasti přestupků a správních deliktů dle stavebního zákona. Oproti původnímu znění však byla podstatně rozšířena. Může to

však také svědčit o minimálním využívání správního trestání dle stavebního zákona. I nařízení odstranění nepovolených staveb se v posledních letech začíná objevovat ve spojení se vzrůstající erudicí a snad i odvahou stavebních úřadů. Stavebnictví je oblast, v níž je rozhodování možná pod největším tlakem korupce, klientelismu a nejrůznějších lobbistických skupin, neprosazujících veřejné zájmy. Lze říci, že sankční ustanovení stavebního zákona, stejně jako ustanovení procesní vybavují stavební úřady dostatečně silnými nástroji k vymožení stavebního práva veřejného. Jejich důsledná aplikace je však nejspíše teprve před námi.

7 Seznam použitých zkratk

EUR – euro

FO – fyzická osoba

PD – projektová dokumentace

PLN – polský zlotý

PO – právnická osoba

SÚ- stavební úřad

SŘ- správní řád

SŘS- soudní řád správní

SZ – stavební zákon

VS – veřejná správa

ŽP – životní prostředí

8 Použité zdroje

POUŽITÁ LITERATURA:

ČERNÝ J. A KOL., 2006: Přestupkové řízení, 1. vydání. Linde, Praha.

DZKNZ, 2006: Důvodová zpráva k zákonu č. 183/2006 Sb., ze dne 25. 5.2005. Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR.

HEGENBART M. A SAKAŘ B., 2008: Stavební zákon, 1. vydání. C. H. Beck, Praha.

GROSSOVÁ M. E., 2007: Exekuce na peněžitě plnění v současné právní praxi. 5. vydání. Linde, Praha.

KLIKOVÁ A. A KOL., 2009: Stavební právo, 3. vydání. Linde, Praha.

KOLMAN P., 2010: Zajímavá vybraná judikatura k institutu odvolání ve správním řízení. Bulletin advokacie, roč. 17, č. 11, s. 42-46.

MALÝ S., 2000: Právo 24, Legislativa ve stavebnictví. ČVUT, Praha.

NÁLEZY ÚSTAVNÍHO SOUDU, 2004: Nálezy Ústavního soudu ČR, publikovány ve Sbírce zákonů ČR pod 405/2002 Sb., 300/2004 Sb.

PODHRÁZKÝ M., 2010: Výše uložené pokuty ve vztahu k osobním a majetkovým poměrům pachatele. Právní fórum, č. 8. 2010, Praha.

PRŮCHA P., 2004: Správní právo. 7.vydání. Doplněk Brno, Brno.

ROZSUDEK KRAJSKÉHO SOUDU V HRADCI KRÁLOVÉ, 2010: Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, sp. zn. 52 A 41/2010-62.

ROZSUDEK NEJVYŠŠÍHO SPRÁVNÍHO SOUDU, 2004: Rozsudek Nejvyššího správního soudu č.j. 3 As 57/2004-39.

ROZSUDEK NEJVYŠŠÍHO SPRÁVNÍHO SOUDU, 2010: Rozsudek Nejvyššího správního soudu, sp. zn. 8 As 14/2010-48.

ŘÍŠSKÝ ZÁKON Č. 117/1852 - Trestní zákon o zločinech, přečinech a přestupcích.

ÚSTAVNÍ ZÁKON Č. 2/1993 SB. ve znění ústavního **ZÁKONA Č. 162/1998 SB.**,
listina základních práv a svobod.

ZÁKON Č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu.

ZÁKON Č. 200/1990 Sb., o přestupcích, v platném znění.

ZÁKON Č. 150/2002 SB., soudní řád správní.

ZÁKON Č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění.

ZÁKON Č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu.

ZÁKON Č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

ZÁKON Č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v platném znění.

POUŽITÉ INTERNETOVÉ ZDROJE:

AKT PRAWNY DZ. U. 2003. 207. 2016. Online: <http://www.lex.pl/du-akt/-/akt/dz-u-03-207-2016>, cit. 16. 06.2012.

BAURECHT, 2012: Bauordnung für Wien LGBl. Nr. 11/1930. Online:
<http://www.baurecht.at/?r=REC0001060001170009134484>, cit. 16. 06.2012.

BAYBO, 2012: Bayerische Bauordnung (BayBO) in der Fassung der
Bekanntmachung vom 14. August 2007. Online: <http://www.gesetze-bayern.de/jportal/portal/page/bsbayprod.psml?showdoccase=1&doc.id=jlr-BauOBY2007rahmen&doc.part=X>, cit. 16. 06.2012.

BUNDESPARLAMENT, 2012: Bundeskanzleramt, Rechtsinformationssystem.
Online: <http://www.ris.bka.gv.at/>, cit. 16. 06.2012.

DOLEČEK M., 2013: Přestupky a správní delikty v podnikání. BusinessInfo.cz.
Online: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/prestupky-spravni-podnikani-opu-4634.html>, cit. 20. 2.2013.

GESETZE, 2012: Bundesministerium der Justiz. Ordnungswidrigkeiten.
Baugesetzbuch. Online: <http://www.gesetze-im-internet.de/bbaug/>, cit. 16. 06.2012.

JUSTLINE, 2012: Steiermärkisches Baugesetz. Online:

<http://www.jusline.at/index.php?cpid=ba688068a8c8a95352ed951ddb88783e&lawid=709&paid=zitierhinw>, cit. 16. 06.2012.

JUSTLINE, 2013: Jusline GmbH. Allgemeines Verwaltungsverfahrensgesetz

Online: http://www.jusline.at/Allgemeines_Verwaltungsverfahrensgesetz_%28AVG%29_Langversion.html, cit. 15. 02.2013.

KODEKS POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNEGO DZ.U.2000.98.1071.

Online: <http://www.lex.pl/akt-prawny/-/akt/dz-u-00-98-1071-u>, cit. 16. 06.2012.

KODEKS POSTĘPOWANIA W SPRAWACH O WYKROCZENIA, Dz.U. 2001 Nr 106 poz. 1148. Online:

<http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WDU20011061148&type=3>, cit. 16. 06.2012.

KONVERZIA, 2012: Zavedenie eura. Online: www.konverzia.sk, cit. 18. 6. 2012.

LANDESRECHT SACHSEN, 2012: Bauordnung des Landes Sachsen-Anhalt

(BauO LSA) Vom 20. Dezember 2005. -Online: <http://www.landesrecht.sachsen-anhalt.de/jportal/?quelle=jlink&query=BauO+ST&psml=bssahprod.psml&max=true&aiz=true#jlr-BauOST2005V1P83%20jlr-BauOST2005pP83>, cit. 16. 06.2012.

SREALITY, 2012: Slovensko chystá prísnejší postup. Online:

<http://sreality.cz/clanek/slovensko-chysta-prisnejsi-postup/5218>, cit. 16. 6.2012.

STEIERMÄRKISCHES BAUGESETZ, 2012: Steiermärkisches Baugesetz (Stmk. BauG) Fundstelle. Online:

<http://www.jusline.at/index.php?cpid=ba688068a8c8a95352ed951ddb88783e&lawid=709&paid=zitierhinw>, cit. 16. 06.2012.

SWIECH L. A ROZTOČIL A., 2013: Novela stavebního zákona vstoupila včera v platnost. Online: <http://cfoworld.cz/legislativa/novela-stavebniho-zakona-vstoupila-vcera-v-platnost-2116>, cit. 20. 2. 2013.

RIS, 2012: Burgenländisches Baugesetz. Online:

<http://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=LrBgld&Gesetzesnummer=10000504>, cit. 16. 06.2012.

ZÁKON Č. 50/1976 Zb., o územnom plánovaní a stavebnom pozadku. Online:
<http://www.vyvlastnenie.sk/predpisy/stavebny-zakon/>, cit. 16. 06.2012.

ZÁKON Č. 71/1967 Zb., o správnom konaní (správny poriadok). Online:
<http://www.vyvlastnenie.sk/predpisy/spravny-poriadok/>, cit. 16. 06.2012.

ZÁKON Č. 372/1990 Zb., o priestupkoch. Online:
http://jaspi.justice.gov.sk/jaspiw1/htm_zak/jaspiw_mini_zak_zobraz_clanok1.asp?kova=k10&skupina=3, cit. 16. 06.2012.

ZÁKONA Č. 659/2007 Zb., o zavedení meny euro v Slovenskej republike. Online:
<http://www.euromena.sk/euro-legislativa-/10059s>, cit. 18. 06. 2012.